

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Факультет педагогічний
Кафедра теорії та методик початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри теорії та методик
початкової освіти

Наталія БАХМАТ

26 серпня 2024 р.

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

НАВЧАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ (Частина 2)

підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за освітньо-професійною програмою Початкова освіта
спеціальності 013 Початкова освіта
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
мова навчання українська

2024-2025 навчальний рік

Розробники програми: Людмила МОСКОВЧУК, кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти

Ухвалено на засіданні кафедри теорії та методик початкової освіти
Протокол № 10 від 26 серпня 2024 року

Гарант освітньо-професійної програми

Наталія ГУДИМА

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1.1.ВСТУП

Навчальна педагогічна практика в початковій школі є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми Початкова освіта підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 013 Початкова освіта і сприяє ознайомленню студентів денної та заочної форм навчання з особливостями роботи вчителя початкових класів (класовода 3/4 класів), формуванню в майбутніх учителів професійно-педагогічних компетентностей навчально-виховної роботи зі здобувачами другого циклу початкової освіти.

Програма навчальної педагогічної практики в початковій школі здобувачів рівня вищої освіти «бакалавр» розроблена відповідно до навчальних планів підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта» (протокол №4 від 31 березня 2022 р.), затвердженою вченою радою К-ПНУ ім. Івана Огієнка, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08 квітня 1993 р. № 93 (zareestrowanogo в Міністерстві юстиції України 30 квітня 1993 р. за № 35), Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти К-ПНУ ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (нова редакція, протокол № 10 від 30 серпня 2021 р.) з урахуванням Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (нова редакція, протокол № 6 від 27 червня 2024 р.), Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в К-ПНУ ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (нова редакція, протокол № 6 від 27 червня 2024 р.), Положення про дистанційне навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою К-ПНУ (протокол № 8 від 28 серпня 2020 р.), Професійного стандарту за професією «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», затвердженого Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (№ 2736 від 23 грудня 2020 р.), відповідних листів та рекомендацій МОНУ, наказів ректора К-ПНУ ім. Івана Огієнка та інших нормативно-правових актів у галузі освіти.

Навчальна педагогічна практика в початковій школі є другим етапом у системі практичної підготовки до виконання обов'язків учителя початкових класів. Особливістю навчальної педагогічної практики є те, що вона проводиться у 3-4 класах ЗЗСО.

В основу організації навчальної педагогічної практики в початковій школі здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти покладено:

- *гуманістичне спрямування, зв'язок із життям, відповідність*

змісту й організаційним вимогам, що ставляться сьогодні до освітнього процесу закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО);

- *діяльнісний підхід*, що орієнтує не лише на засвоєння чужого досвіду (прикладів і способів, методів і засобів), але й самовираження здобувачів в активному творчому педагогічному процесі. Майстерність починається з розуміння своїх професійних особливостей і можливостей та пошуку шляхів досягнення цієї майстерності;

- *особистісно зорієнтований характер діяльності*, що дає змогу здобувачеві осмислити роль своєї індивідуальної неповторності, ступінь її впливу на дитину. Усвідомлення високої професійної самостійності незмінно призводить до виникнення почуття відповідальності не лише за знання учнів, але й за їхній індивідуальний розвиток. У цьому найвищий зміст продуктивності його праці;

- *інтеграцію змісту й організації практики*, що передбачає здійснення міжпредметних зв'язків у проведенні освітньої роботи в закладах загальної середньої освіти;

- *диференціацію та індивідуалізацію змісту, організацію навчальної педагогічної практики в початковій школі з урахуванням специфіки педагогічного факультету, особливостей здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти, умов праці закладів загальної середньої освіти та закладу вищої освіти;*

- *антропологічний підхід* вимагає ознайомлення здобувачів зі специфікою роботи з дітьми різного віку, що дозволяє цілеспрямовано впливати на становлення особистості, проектувати гармонійний духовний розвиток цієї особистості, а це є необхідною умовою реалізації індивідуального підходу до навчання і виховання учнів;

- *рефлексивний характер діяльності здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти*, що дає змогу йому адекватно оцінювати результати власної діяльності та діяльності учнів і коригувати їх.

1.2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета навчальної педагогічної практики в початковій школі – ознайомлення здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з особливостями організації освітнього процесу в Новій українській школі (в 3-4 класах ЗЗСО), закріплення та поглиблення психолого-педагогічних та фахових знань, отриманих здобувачами у процесі вивчення дисциплін загальної та професійної підготовки, набуття досвіду їх застосування у практичній діяльності вчителя початкових класів (класоводів 3 і 4 класів), формування загальних і фахових компетентностей спеціальності 013 Початкова освіта, оволодіння конструктивно-планувальними, комунікативно-навчальними, організаторськими, розвивально-виховними та дослідницькими вміннями (зокрема такими, як аналіз уроків і виховних заходів, укладання планів-конспектів уроків, проведення пробних уроків і виховних годин, диференційована робота з дітьми тощо), розвиток професійно-педагогічних якостей здобувачів вищої освіти, формування емоційно-ціннісного ставлення до діяльності щодо навчання молодших школярів предметам початкового курсу освітніх галузей.

Завдання навчальної педагогічної практики в початковій школі:

– ознайомлення здобувачів вищої освіти з освітнім процесом початкової школи (3-4 класи ЗЗСО);

– ознайомлення з нормативно-правовими документами, що регламентують організацію освітнього процесу в початковій школі (Концепцією НУШ, Державним стандартом початкової освіти (2018 р.), Типовими освітніми програмами (3-4 класи) тощо);

– ознайомлення з особливостями організації освітнього середовища у 3-4 класах за вимогами НУШ: аналіз організації освітніх осередків (зон): 1) навчально-пізнавальної діяльності (з партами/ столами); 2) змінних тематичних осередків (дошки / фліп-чарти / стенди для діаграм із ключовими ідеями); 3) гри (настільні ігри, інвентар для рухливих ігор); 4) художньо-творчої діяльності (полички для зберігання приладдя та стенд для змінної виставки дитячих робіт); 5) куточка живої природи для проведення дослідів (пророщування зерна, спостереження та догляд за рослинами, акваріум); 6) відпочинку (з килимом для сидіння та гри, стільцями, кріслами-пуфами, подушками з м'яким покриттям); 7) дитячої класної бібліотечки; 8) осередку вчителя (стіл, стілець, комп'ютер, полиці / ящики, шафи для зберігання дидактичного матеріалу тощо);

– засвоєння суті методичних систем навчання учнів початкової школи освітніх галузей/змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової освіти;

– формування вмінь і навичок спостереження та аналізу педагогічних явищ (уроків, виховних годин, ранкових зустрічей тощо);

– спостереження за методикою організації та проведення ранкових зустрічей;

- спостереження та аналіз особливостей роботи вчителя під час реалізації завдань тематичного тижня; участь у підготовці та проведенні дидактичних ігор відповідно до тематичного тижня;
- аналіз особливостей використання вчителем інструментарію оцінювання результатів компетентісно орієнтованого навчання молодших школярів (3-4 класи);
- інтегрування, поглиблення та закріплення набутих за час навчання психолого-педагогічних і фахових знань, застосування їх у практичній діяльності вчителя початкових класів;
- набуття вмінь і навичок підготовки та проведення пробних уроків у 3-4 класах, складання календарних планів, добір основної та додаткової літератури, виготовлення наочності, робота з мультимедійними засобами тощо;
- формування навичок творчого, науково-педагогічного та методичного пошуку, ознайомлення з ефективними педагогічними технологіями;
- ознайомлення з авторськими методиками, вивчення передового педагогічного досвіду та впровадження його в освітню діяльність ЗЗСО;
- формування соціальних і професійно значимих якостей, світоглядної та громадянської позиції, індивідуальності особистості;
- виконання практичних навчальних і дослідницьких завдань;
- ознайомлення з особливостями здійснення педагогіки партнерства під час роботи з батьками, вироблення умінь педагогічного керівництва спільною діяльністю сім'ї та громадськості у вихованні дітей;
- формувати вміння і навички науково-дослідницької роботи з підготовки та подання до друку тез доповіді, наукової статті;
- формування вміння аналізувати й оцінювати власну діяльність, а також коригувати її на основі рефлексії, професійно самовдосконалюватися;
- формування у здобувачів стійкого інтересу до педагогічної професії, розвиток творчої активності, дослідницької культури, збагачення спектру професійно-важливих якостей і компетентностей особистості;
- сприяти виробленню оптимістичної професійної позиції та прагненню до професійного самовдосконалення й розвитку професійної компетентності;
- розширення потенційних можливостей працевлаштування майбутнього вчителя та конструювання його професійної кар'єри.

Навчальна педагогічна практика в початковій школі спрямована на формування у здобувачів вищої освіти професійних компетентностей із різних видів педагогічної діяльності: навчання учнів предметів (інтегрованих курсів), партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу, участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища, управління освітнім процесом, безперервний професійний розвиток).

Сформовані в процесі цього виду практики компетентності дозволять здобувачам вищої освіти більш ефективно засвоювати теоретичні знання з курсів професійного блоку дисциплін і вдосконалити набуті уміння в процесі наступної виробничої педагогічної практики.

Навчальна педагогічна практика в початковій школі сприяє формуванню у здобувачів таких компетентностей:

- загальних (ЗК):

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 03. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 04. Здатність працювати в команді.

ЗК 05. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 07. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК 08. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

- спеціальних (фахових) (СК):

СК 02. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК 03. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК 04. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність.

СК 06. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК 07. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту

початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК 08. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК 09. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

СК 11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

СК 12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

СК 16. Здатність до прояву індивідуальних особливостей професійного мислення майбутнього вчителя початкової школи, його світоглядних позицій і реалізації практичних умінь, спрямованих на забезпечення творчості та ініціативи в різних видах педагогічної діяльності.

СК 24. Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

Програмні результати навчання

ПРН 01. Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПРН 03. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПРН 04. Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.

ПРН 05. Організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.

ПРН 06. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПРН 07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та

індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПРН 08. Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПРН 09. Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПРН 11. Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.

ПРН 15. Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

ПРН 16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

ПРН 26. Поглибити та закріпити психолого-педагогічні і фахові знання, застосовувати їх у практичній діяльності вчителя початкової школи; володіти конструктивно-планувальними, комунікативно-навчальними, організаторськими, розвивально-виховними та дослідними вміннями.

Із метою оволодіння різними трудовими функціями професійної діяльності та відповідними спеціальними (фаховими) компетентностями практикантів у ході реалізації завдань програми навчальної педагогічної практики в початковій школі повинен оволодіти конструктивно-планувальними, комунікативно-навчальними, організаторськими, розвивально-виховними та дослідницькими вміннями.

Конструктивно-планувальні вміння:

- вивчити документацію ЗЗСО, що стосується 2 циклу початкової освіти;
- планувати та цілеспрямовано добирати засоби, методи і прийоми організації освітнього процесу в 3-4 класах;
- розробити плани-конспекти пробних уроків із навчальних предметів у 3-4 класах, визначати триєдину мету та структурні етапи кожного уроку, передбачати використання наочності, мультимедійних засобів;
- використовувати ефективні методи та прийоми для досягнення мети;
- аналізувати типи вправ і завдань та послідовність їх виконання

відповідно до етапів уроку з урахуванням труднощів навчального матеріалу та рівня підготовки учнів;

- виготовити наочні посібники, добирати ілюстративний та роздатковий матеріал;

- розробити позаурочні форми роботи, формулювати їх мету, визначати місце проведення, обладнання, заходи безпеки;

- планувати режимні процеси;

- узагальнити результати навчальної педагогічної практики та оформити звіт.

Комунікативно-навчальні вміння:

- підтримувати загальнонавчальні контакти учитель – клас, учитель – учень, учень – учитель, учень – учень, учитель – батьки, батьки – учитель;

- адаптувати власний професійний досвід до рівня вимог Типових освітніх програм навчальних предметів, можливостей загального розвитку здобувачів другого циклу початкової освіти та рівня оволодіння програмовим матеріалом;

- визначити об'єкти контролю за різними видами діяльності молодших школярів із урахуванням їх індивідуальних особливостей.

Організаторські вміння:

- забезпечити виконання плану проходження навчальної педагогічної практики в початковій школі;

- поєднувати різні форми роботи з дітьми: колективні (фронтальні), групові, індивідуально-групові та індивідуальні на уроках, у позакласних видах діяльності з урахуванням мети та завдань;

- проводити дидактичні ігри на уроках, організовувати позаурочні заходи зі школярами;

- використовувати ефективні методи активізації пізнавальної діяльності школярів;

- визначати доцільність методів навчання та використання їх для активізації пізнавальної діяльності молодших школярів.

Розвивально-виховні вміння:

- реалізувати загальноосвітній, розвивальний та виховний потенціал кожного пробного уроку;

- із позицій особистісно зорієнтованої моделі шкільної освіти реалізовувати завдання Державного стандарту початкової освіти у ході освітнього процесу;

- формувати та розвивати різні сфери особистості молодшого школяра (інтелектуальну, моральну, емоційно-вольову, пізнавальну, спонукальну, соціально-комунікативну);

- на уроках і в позаурочній діяльності реалізовувати завдання, спрямовані на національне, патріотичне, гуманістичне, екологічне, моральне виховання тощо;

- формувати ключові компетентності здобувача початкової освіти: вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; компетентності у галузі

природничих наук, техніки і технологій; математичну, екологічну, інформаційно-комунікаційну, громадянську та соціальну, культурну компетентності; інноваційність; навчання впродовж життя; підприємливість та фінансову грамотність;

– розвивати базові якості особистості здобувача початкової освіти: «спостережливість», «допитливість», «відповідальність», «самостійність», «міжособистісну злагоду», «справедливість», «чуйність», «міжособистісне партнерство», «шанобливість», «креативність», «слухняність», «терпеливість», «працелюбність», «розсудливість», «хоробрість», «артистизм» та ін.

Дослідницькі вміння:

– вивчити ставлення дітей до навчання, рівень сформованості навчальних умінь здобувачів другого циклу початкової освіти;

– спостерігати, аналізувати та узагальнювати різні види педагогічної діяльності класовода ЗЗСО;

– готувати та подавати до друку тези доповіді, наукову статтю.

1.3 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Базами практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта є заклади загальної середньої освіти міста Кам'янця-Подільського та ЗЗСО, зазначені в угодах (для студентів заочної форми навчання).

Студенти можуть самостійно, але з обов'язковим узгодженням із керівництвом педагогічного факультету, обирати для себе місце проходження практики за майбутнім працевлаштуванням.

1.3.1 Академічна характеристика навчальної педагогічної практики в початковій школі

Галузь знань	01 Освіта/ Педагогіка
Спеціальність	013 Початкова освіта
Рівень вищої освіти	бакалавр
Рік навчання	3
Семестр	6
Термін практики	4 тижні
Кількість годин	180
Кількість кредитів ECTS	6
Присвоювана кваліфікація	Бакалавр початкової освіти. Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти
Вид підсумкового контролю	залік

1.3.2 Обов'язки керівників практики та здобувачів вищої освіти

Для безпосереднього керівництва практикою кожного студента відповідно до навчального навантаження викладачів кафедра теорії та методик початкової освіти призначає безпосередніх керівників.

Керівник практики здобувача вищої освіти від кафедри:

- контролює кількість здобувачів вищої освіти, які проходять практику;
- до початку практики проводить із здобувачами вищої освіти інструктажі з безпеки життєдіяльності та охорони праці, оформляє відповідні документи;
- бере участь у розподілі здобувачів вищої освіти за місцями практики;
- бере участь у настановних інструктивних нарадах та підсумкових конференціях з питань організації практики;
- контролює своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти до місць

практики;

- забезпечує спільно з керівником практики від бази практики високу якість її проходження згідно з програмою;
- контролює забезпечення необхідних умов праці, організації побуту здобувачів та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;
- контролює виконання програми практики та дотримання термінів її проведення;
- надає методичну допомогу здобувачам під час виконання ними збору матеріалів до курсової та дипломної роботи; у складанні планів роботи, перевіряє робочу документацію;
- надає консультації, методичну допомогу здобувачам при підготовці до проведення занять, відвідує та оцінює залікові заходи, аналізує їх;
- проводить консультації з обробки зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;
- інформує студентів про порядок подання звітів про практику та їх захисту;
- перевіряє звітну документацію здобувачів-практикантів;
- приймає звіти з практики (у складі комісії);
- здає звіти здобувачів про практику на кафедру;
- готує звіт про проведення навчальної пропедевтичної практики в закладах початкової освіти.

Керівник практики від бази практики (здійснює загальне керівництво практикою, несе особисту відповідальність за проведення практики):

- розподіляє здобувачів за робочими місцями відповідно до графіку проходження практики, забезпечує ефективність її проходження;
- забезпечує проведення інструктажу з охорони праці, протипожежної безпеки на підприємстві та на робочому місці під час виконання конкретних видів робіт;
- ознайомлює здобувачів з організацією робіт на конкретному робочому місці;
- забезпечує виконання графіків проходження практики в структурних підрозділах ЗСО;
- забезпечує і контролює дотримання здобувачами-практикантами правил внутрішнього розпорядку бази практики;
- створює необхідні умови для оволодіння здобувачами-практикантами новою технікою, сучасними технологіями та методами організації праці, сприяє підбору матеріалу для виконання курсових та дипломних робіт;
- оцінює якість проходження практики здобувачами, складає на них характеристики з відображенням у них виконання програми практики,

якості професійних знань та умінь.

***Обов'язки здобувачів вищої освіти,
які направляються для проходження практики:***

- до початку практики пройти в Університеті інструктаж з охорони праці;
- до початку практики отримати від керівника практики від кафедри направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання) та консультації щодо оформлення необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- якісно та у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками її керівників;
- вести щоденник практики;
- вивчити та суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку ЗЗСО;
- відповідати за виконану роботу та її результати;
- своєчасно виконати програму практики, подати звіт та захистити його у терміни, визначені кафедрою.

1.4 ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Навчальна педагогічна практика в початковій школі складається з трьох змістових модулів.

Змістовий модуль 1. Навчально-методична робота

3 або 4 клас (перший-четвертий тиждень)

1. Спостереження за особливостями організації та проведення ранкових зустрічей.

2. Спостереження й аналіз усіх уроків класовода 3 або 4 класу згідно розкладу, а також пробних уроків однокурсників (орієнтовна кількість 80):

- української мови (16);
- літературного читання (12);
- математики (16);
- Я досліджую світ (12);
- мистецтва (8);
- Дизайн і технології (4);
- фізична культура (12).

3. Участь у підготовці та проведення дидактичних ігор відповідно до тематичного тижня.

4. Підготовка та проведення 4 пробних уроків по 2 з кожного блоку на вибір:

- 1 блок (української мова; літературне читання; математика);
- 2 блок (Я досліджую світ; мистецтво; Дизайн і технології)

5. Ознайомлення з особливостями взаємодії класовода та батьків учнів.

6. Виготовлення наочних посібників та інших дидактичних матеріалів для використання в період проходження практики.

Методична робота здобувача вищої освіти також передбачає вивчення:

- законодавчих актів, що визначають діяльність закладів освіти, зокрема Конституції України, Закону України «Про освіту», Конвенції про права дитини тощо;
- нормативно-правових актів, інструктивно-методичних матеріалів, що визначають зміст і завдання освітньої роботи у початковій школі;
- змісту і вимог Державного стандарту початкової освіти, навчального плану і освітніх програм, підручників для 3-4 класів;
- критеріїв оцінювання досягнень учнів 3-4 класів;
- нормативних документів із питань безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу;
- річного плану роботи закладу освіти, наказів адміністрації закладу освіти щодо організації та планування освітнього процесу в початковій школі, а також календарно-тематичного планування, плану виховної роботи класоводів 3 та 4 класів на період навчальної педагогічної практики;

– Професійного стандарту за професією «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» : затв. наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23 грудня 2020 р. №2736 тощо.

Змістовий модуль 2. Виховна робота

3 або 4 клас (перший-четвертий тиждень)

1. Спостереження й аналіз реалізації виховного потенціалу уроків, виховних годин і виховних заходів класовода 3 або 4 класу.

2. Підготовка та проведення виховної години у 3 або 4 класі з комплексним самоаналізом за всіма значущими параметрами.

Виховна робота в початковій школі охоплює такі аспекти:

– формування національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу, бажання працювати задля розквіту держави, готовності її захищати;

– утвердження принципів вселюдської моралі;

– формування творчої, працелюбної особистості, виховання цивілізованого господаря;

– виховання свідомого ставлення до навчання, розвиток пізнавальної активності та культури розумової праці;

– забезпечення високої художньо-естетичної освіченості і вихованості особистості;

– формування екологічної культури дитини, гармонії її відносин із природою;

– забезпечення повноцінного розвитку дітей, охорони та зміцнення їхнього здоров'я;

– ознайомлення з позаурочною роботою у 3 / 4 класах.

III змістовий модуль – науково-дослідницька робота

1. Вивчення професійної діяльності, передового педагогічного досвіду класоводів відповідної школи.
2. Підготовка доповіді з актуальних проблем початкової освіти для участі в науково-методичному семінарі, конференції та інших наукових заходах педагогічного факультету.
3. Підготовка та подання до друку статті з актуальних проблем початкової освіти за підсумками проходження навчальної педагогічної практики в початковій школі у збірник наукових праць студентів і магістрантів педагогічного факультету К-ПНУ / інше наукове видання України.
4. Участь у настановній та підсумковій конференціях з навчальної педагогічної практики в початковій школі.
5. Оформлення та подання на перевірку звітної документації.

1.5 ЕТАПИ ПРАКТИКИ

Завдання навчальної педагогічної практики в початковій школі реалізуються у три етапи:

1 – організаційний, 2 – основний, 3 – підсумковий.

I. Організаційний етап

1. Участь у настановній конференції. Одержання направлень для проходження практики, настанов щодо її організації. Призначення старост груп у кожен заклад загальної середньої освіти для ведення обліку відвідування студентами практики, складання графіку проведення пробних уроків та виховних годин.

2. Ознайомлення з адміністрацією ЗЗСО, класоводом, класом, функціями вчителя, специфікою організації освітнього процесу в початковій школі, основними нормативними документами, що регламентують роботу початкової школи:

- Державним стандартом початкової освіти;
- Типовими освітніми програмами для закладів загальної середньої освіти (3-4 класи);
- календарним плануванням уроків на II семестр для відповідних класів;
- планом виховної роботи на II семестр для відповідних класів;
- Рекомендаціями Міністерства освіти і науки України щодо організації освітнього процесу у ЗЗСО на н. р.:

3. Складання індивідуального плану навчальної педагогічної практики в початковій школі.

4. Вивчення календарного планування уроків та плану виховної роботи у відповідних класах на період практики. Вибір тем пробних уроків і виховних годин та узгодження дат їх проведення з класоводами та керівником практики.

5. Ознайомлення з основними формами роботи класовода з батьками.

II. Основний етап

1. Спостереження за методикою організації та проведення ранкових зустрічей (3/4 класи).

2. Спостереження та аналіз особливостей проведення уроків, виховних годин і заходів класоводом, вихователем ГПД, учителями-предметниками у відповідному класі (1-4 тижень проходження практики).

3. Консультації з класоводом, вчителями класу, керівниками практики щодо виконання завдань практики.

4. Підготовка (складання планів-конспектів, затвердження їх класоводом/учителем) і проведення пробних уроків (3- 4 тижень проходження

практики).

5. Підготовка (складання плану-конспекту, затвердження його класоводом/вихователем ГПД та керівником практики і проведення виховної години (3-4 тиждень проходження практики).

6. Написання комплексного самоаналізу позаурочного заходу за всіма значущими параметрами.

7. Відвідування та аналіз пробних уроків та виховних годин однокурсників.

8. Відвідування занять курсів за вибором варіативного складника базових навчальних планів початкової освіти, переймання досвіду організації та проведення.

9. Виготовлення наочних посібників та програмних матеріалів, мультимедійних засобів тощо з метою їх використання у педагогічній діяльності.

10. Ознайомлення з основними формами роботи вчителя з батьками, планом проведення батьківських зборів.

11. Вивчення професійної діяльності, передового педагогічного досвіду класоводів відповідного ЗЗСО.

12. Вибір теми та підготовка доповіді для участі у студентських наукових конференціях / Вибір теми та написання статті для публікації у збірнику наукових праць студентів і магістрантів педагогічного факультету К-ПНУ / іншому науковому виданні України.

III. Підсумковий етап

1. Написання звіту та самоаналізу про виконання програми навчальної педагогічної практики в початковій школі.

2. Оформлення, упорядкування та подання на перевірку звітної документації.

3. Участь у попередньому захисті та в конференції за підсумками навчальної педагогічної практики в початковій школі.

1.6 ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточне оцінювання діяльності здобувача освітнього ступеня «бакалавр» під час практики; оцінка звіту; характеристика керівника практики від ЗЗСО; відгук керівника практики від кафедри теорії та методик початкової освіти; підсумковий контроль (залік).

1.7 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1. Ступінь і якість виконання завдань практики.
2. Професійно-педагогічні якості особистості (гуманістичне спрямування (*любов до дітей, емоційна чутливість і емпатія, доброзичливість, опора на позитивне в становленні особистості кожної дитини*), комунікабельність, організаторські схильності, перцептивні здібності (*професійна пильність, спостережливість*), динамізм (*внутрішня енергія, гнучкість, ініціатива*), відповідальність, дисциплінованість, професійне спрямування, креативність, інформаційна здатність, емоційна стійкість (*самовладання, саморегуляція, самоконтроль*), артистизм, інтелігентність, працьовитість тощо).
3. Якість оформлення звітної документації. Захист практики.

Зміст критеріїв оцінювання результатів проходження навчальної педагогічної практики в початковій школі

Критерії оцінювання	Рівні, оцінка за національною шкалою			
	недопустимий, незадовільно	критичний, задовільно	допустимий, добре	оптимальний, відмінно
1. Ступінь і якість виконання завдань практики	Здобувач вищої освіти не виконав програму практики. Аналіз уроків і виховних годин класовода методично неправильні. Пробні уроки і виховну годину не підготовлено і не проведено. Матеріали опису професійної діяльності / передового педагогічного досвіду класовода ЗЗСО, статті, доповіді не підготовлено або їх зміст запозичено з Інтернету без особистого опрацювання	Здобувач вищої освіти виконав програму практики в неповному обсязі, в ході виконання завдань допущено значні помилки. Складання планів-конспектів і проведення пробних уроків і виховної години викликає значні труднощі. Аналіз уроків та виховних годин поверхові, неусвідомлені. Опис професійної діяльності / передового педагогічного досвіду класовода ЗЗСО, стаття, доповідь не відповідає вимогам до змісту та технічного оформлення	Здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики, проте в ході виконання завдань допущено помилки. В аналізі уроків і виховних годин, складанні планів-конспектів пробних уроків допускалися помилки. Опис професійної діяльності / передового педагогічного досвіду класовода ЗЗСО, стаття, доповідь оформлена відповідно до вимог, але зі деякими огріхами	Усі завдання практики виконано у повному обсязі. Аналіз уроків, виховних заходів, складання планів-конспектів, проведення пробних уроків, виховних годин усвідомлене, емоційне, методично правильне. Опис професійної діяльності / передового педагогічного досвіду класовода ЗЗСО, стаття і доповідь відповідають вимогам до змісту та технічного оформлення
2. Професійно-педагогічні якості особистості	Особистісними характеристиками є недисциплінованість, пасивність, відсутність професійної спрямованості тощо	Особистісними характеристиками є недисциплінованість, недосконалий прояв професійної спрямованості, емоційна скутість і невпевненість	Особистісними характеристиками є гуманістична спрямованість, відповідальність, дисциплінованість, інтелігентність, працьовитість, професійна спрямованість,	Продемонстровано високий рівень психолого-педагогічної майстерності (гуманістична спрямованість, комунікабельність, організаційні схильності, перцептивні здібності, динамізм, відпо-

			емоційна скутість і невпевненість	відальність, дисциплінованість, професійна спрямованість, креативність, інформаційна здатність, емоційна стійкість, артистизм, інтелігентність, працьовитість тощо
3. Якість оформлення звітної документації. Захист звіту практики	Звітна документація оформлена частково. Частина обов'язкових елементів звіту та щоденник відсутні. Здобувач не захистив звіт у визначені терміни	Звітна документація не повністю оформлена або зі помилками; представлений звіт відповідає вимогам програми практики, але з певними огріхами у структурі та змісті, відсутні пропозиції щодо її удосконалення. Щоденник містить не повний аналіз змісту роботи. Захист звіту на підсумковій конференції поверховий, з помилками	Звітну документацію подано у встановлений термін, зміст звіту містить результати виконання усіх завдань практики та пропозиції щодо її удосконалення, але оформлений зі деякими огріхами; у щоденнику практиканта зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження педагогічної практики в початковій школі. Захист звіту на підсумковій конференції аргументований, але зі деякими неточностями	Звітну документацію подано у встановлений термін, зміст звіту містить результати виконання усіх завдань практики та пропозиції щодо її удосконалення; у щоденнику практиканта зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження навчальної пропедевтичної практики в початковій школі. Впевнено й аргументовано представлено звіт на підсумковій конференції

1.8 ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1. Звіт про виконання програми навчальної педагогічної практики в початковій школі (див. Додаток Б.1, Б.2).

2. Щоденник практики (див. Додаток В).

3. Відомості про виконання навчально-методичної роботи (див. Додатки Г.1–Г.8):

- ✓ клас, прізвище, ім'я, по батькові класовода та вихователя, список учнів;
- ✓ розклад уроків і календарно-тематичне планування на період практики у 3/4 класах;
- ✓ зошит психолого-педагогічних спостережень з аналізами уроків класовода (1-4 тиждень проходження практики), щоденними записами практиканта про виконувану роботу;
- ✓ залікові аналізи уроків класовода (по одному з кожного предмета початкової школи);
- ✓ плани-конспекти 4 пробних уроків (3, 4 тиждень проходження практики)*:

*Плани-конспекти пробних уроків подаються разом з дидактичними, наочними, відео- та фотоматеріалами. Плани-конспекти уроків з мистецтва та Дизайн і технології мають містити демонстраційний зразок практиканта та кращі учнівські роботи.

4. Відомості про виконання виховної роботи (див. Додатки Д.1–Д.4):

- ✓ план виховної роботи на II семестр у 3 або 4 класах;
- ✓ аналізи виховних годин класоводів 3 або 4 класу;
- ✓ план-конспект проведених виховних годин з самоаналізом у 3 або 4 класах.

5. Відомості про виконання науково-дослідницької роботи (див. Додатки Е.1–Е.5):

- ✓ опис професійної діяльності / передового педагогічного досвіду класовода відповідного ЗЗСО (план опису див. Додатки Е.2, Е.3);
- ✓ стаття, текст доповіді до наукової конференції (вимоги до змісту та технічного оформлення наукової статті див. Додатки Е.4, Е.5);

РЕКОМЕНДАЦІЇ

ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Матеріали навчальної педагогічної практики в початковій школі мають бути набрані на комп'ютері.

Папка зі звітними документами повинна мати титульну сторінку (*див. Додаток А*), що містить підписи керівників практики із зазначенням посади, наукового ступеня, вченого звання, ПІБ.

Оформлення звіту здобувача вищої освіти повинне відповідати таким вимогам:

- обсяг звіту складає довільну кількість сторінок комп'ютерного набору (але не менше 5 сторінок);
- текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 20 мм, лівого – 25 мм, правого – 10 мм;
- титульна сторінка оформляється за встановленою формою (*див. Додаток Б.1*).

Звіт повинен містити відомості про виконання здобувачем рівня вищої освіти «бакалавр» усіх розділів програми практики. Особливу увагу потрібно звернути на формулювання підсумків аналізу уроків та виховних заходів класоводів 3 та 4 класу, їх порівняльну характеристику. Обов'язковим є наявність висновків та пропозицій щодо проходження навчальної педагогічної практики в початковій школі.

Розділи й окремі питання звіту мають бути чітко визначені, викладені в логічній послідовності та конкретизовані (*див. Додаток Б.2*).

На останній сторінці звіту ставиться дата і підпис практиканта, оцінки і підписи безпосереднього керівника практики від закладу ЗЗСО, керівника практики від кафедри теорії та методик початкової освіти.

Зразки оформлення звітної документації подано у Додатках (*див. Додатки А, Б, В, Г, Д, Е, Ж*)

Звітну документацію здають провідному фахівцеві навчального відділу з організації практики педагогічного факультету у триденний термін після її завершення.

Час та місце проведення підсумкової конференції (захист практики) оголошується додатково.

1.9 МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Оцінка за проходження навчальної педагогічної практики в початковій школі є комплексною. Пропонується наступне співвідношення вагомості головних об'єктів оцінювання під час практичної діяльності здобувача освітнього ступеня «бакалавр»: навчально-методична робота (55 балів), виховна (20 балів), науково-дослідницька (15 балів), якість підготовки звітної документації та захист основних положень змісту навчальної педагогічної практики в початковій школі на підсумковій конференції (10 балів).

№	Вид звітної роботи				Макси-мальна кількість балів	
1	Навчально-методична:	Назва дисципліни	Кількість залікових аналізів	Мах бал	35	
		1) аналіз уроків	Українська мова	2		5
			Літературне читання	2		5
			Математика	2		5
			Я досліджую світ	2		5
			Мистецтво	2		5
			Дизайн і технології	2		5
			Фізична культура	2		5
	2) проведення пробних уроків на вибір за блоками	Назва навчального предмета	Кількість пробних уроків	Мах бал	20	
		3 або 4 клас				
		математика	1	10		
		українська мова	1	10		
		літературне читання	1	10		
мистецтво		1	10			
Виховна	Аналіз виховного заходу класовода	1	10	20		
	Проведення пробної виховної години	1	10			
3	Науково-дослідницька				15	
4	Якість підготовки звітної документації. Захист практики				10	
Всього					100	

Загальна підсумкова оцінка за практику виставляється у відомості обліку успішності та індивідуальному навчальному плані здобувача за двома шкалами оцінювання: національною і шкалою ECTS.

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100 і більше	A (відмінно)	зараховано
82–89	B (дуже добре)	
75–81	C (добре)	
67–74	D (задовільно)	
60–66	E(достатньо)	
35–59	FX (незадовільно з можливістю повторного захисту)	незараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим повторним проходженням практики)	

1.10 ПОРЯДОК ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

- Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики.

Формою звітності за практику є письмовий звіт.

Письмовий звіт разом із іншими документами (щоденник, характеристика та ін.) подається на рецензування керівникам практики від випускової кафедри. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики звіт у друкованому вигляді подається на захист.

Щоденник практики – документ, що відображає поточну діяльність здобувача, етапи виконання завдань.

Щоденник є частиною звіту здобувача.

Звітні матеріали навчальної педагогічної практики в закладах початкової освіти здобувачів (щоденник, звіт, характеристика, відгуки тощо) зберігаються на випусковій кафедрі впродовж трьох років.

- Звіт з практики захищається здобувачем у комісії, призначеній завідувачем кафедри, факультетським керівником практики зі спеціальності 013 Початкова освіта. До складу комісії входять три особи: керівник практики від випускової кафедри, а також викладачі дисциплін фахової підготовки.

Комісія оцінює результати практики здобувачів за дворівневою шкалою оцінювання у терміни, встановлені відповідним Наказом про

проведення практики здобувачів на базах практики в останні дні її проходження або в К-ПНУ впродовж двох тижнів навчальних занять після завершення практики.

Підведення підсумків практики відбувається відповідно до вимог, передбачених робочою програмою практики.

Місце, час і форма приймання заліку з практики визначається деканатом факультету і доводиться до відома здобувачів та керівників практик.

У здобувачів заочної форми навчання комісія може приймати залік з практики в період сесії, яка проходить після практики. Конкретна дата складання заліків з практики визначається в наказі ректора про направлення на практику.

3. Результати заліку із практики враховують:
 - оцінку результатів роботи, поданої в характеристиці керівника практики від бази практики;
 - оцінку за оформлення звіту, щоденника;
 - презентації здобувачами вищої освіти результатів проходження практики під час захисту звіту;
 - відповіді на запитання членів комісії із захисту практики;
 - відгук та спостереження керівника практики від випускової кафедри, зафіксовані у щоденнику;
 - додаткові умови оцінювання результатів практики від випускової кафедри теорії та методик початкової освіти: ступінь і якість виконання завдань практики; професійно-педагогічні якості особистості; якість оформлення звітної документації. Захист практики.
4. Оцінка за практику вноситься у відомість обліку успішності здобувача, в залікову книжку / індивідуальний навчальний план здобувача за підписом голови комісії та враховується стипендіальною комісією при визначенні розміру стипендії разом із його оцінками за результатами підсумкового семестрового контролю.
5. Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин (підтверджених документально), може бути надане право на проходження практики повторно за умов, визначених К-ПНУ та погоджених із базою практики.

1.11 ОХОРОНА ПРАЦІ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1.11.1 ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Загальні положення.

- 1.1. Практика є невід'ємною складовою частиною процесу професійної підготовки студентів в Університеті та проводиться на оснащених відповідним чином базах Університету.
- 1.2. Практика студентів Університету проводиться на базах, які мають відповідати вимогам нормативно-правових актів з охорони праці.
- 1.3. Студенти можуть бути направлені на практику тільки на ті бази, з якими Університет завчасно уклав договір на її проведення за встановленою формою.
- 1.4. До початку проведення практики повинно бути проведено обстеження робочих місць студентів-практикантів відповідальними за організацію проведення практики особами
- 1.5. Обов'язковою умовою допущення студентів до проходження практики є проходження ними вступного інструктажу з охорони праці під час трудового і професійного навчання та оформлення його у бланку реєстрації з підписами особи, яка проводила інструктаж та особи, яку інструктували.

2. Вимоги безпеки під час практики.

- 2.1. Під час прибуття на базу практики студент-практикант повинен отримати вступний інструктаж з охорони праці та первинний інструктаж на робочому місці та поставити підпис у відповідних журналах інструктажу.
- 2.2. Студент має бути ознайомлений про те, що під час виконання професійних обов'язків на нього можуть впливати такі шкідливі або небезпечні чинники, як:
 - висока психофізіологічна напруга;
 - висока концентрація уваги;
 - небезпека ураження електрострумом;
 - небезпека виникнення загорань та пожеж;
 - порушення параметрів мікроклімату, передбачених для навчальних приміщень;
 - довготривалі статичні навантаження.
- 2.3. Студент-практикант повинен виконувати тільки ту роботу, яка йому доручена згідно з програмою практики.
- 2.4. У разі притягнення практиканта до робіт, які не передбачені програмою практики, йому слід негайно доповісти про це керівнику практики.

3. Під час практики не допускається:

- 3.1. Не виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку установи, зокрема, запізнюватися на роботу.

- 3.2. Пропускати або не проводити визначені програмою практики уроки та зривати освітній процес.
- 3.3. Залишати робоче місце без дозволу керівника практики, учителя, директора ЗЗСО.
- 3.2. Відвертати від роботи педагогічних працівників, які його оточують, заважати освітньому процесу.
- 3.3. Залишати учнів, з якими він проводить навчальні заняття, позакласну діяльність без нагляду.
- 3.4. Під час занять у навчальному кабінеті виконувати роботу, яка не передбачена розкладом і планом занять.
- 3.5. У процесі виникнення недоліків у роботі обладнання та приладів (комп'ютера, ксерокса, побутових приладів тощо) самостійно або разом з учнями їх ліквідувати, натомість негайно повідомити керівника закладу, учителя та припинити роботу до усунення недоліків.
- 3.6. Під час встановлення порушень вимог охорони праці в приміщенні для занять, розпочинати чи продовжувати роботу з учнями до усунення недоліків, які загрожують їхньому життю та здоров'я, зобов'язаний повідомити керівника закладу освіти про причини відміни занять у кабінеті.
- 3.7. Виконувати будь-які види ремонтних робіт на робочому місці учня чи в приміщенні. Ремонт виконується спеціально підготовленим персоналом закладу (електромонтером, слюсарем, електромеханіком).

4. Студент-практикант зобов'язаний:

- 4.1. Уживати заходи дисциплінарного впливу до учнів, які свідомо порушують правила безпечної поведінки під час занять.
- 4.2. Повідомляти керівника закладу про недоліки в забезпеченні охорони праці, які знижують рівень безпеки життєдіяльності людини (норми освітленості, травмонебезпеки обладнання, інструментів тощо).
- 4.3. Прийняти екстренні заходи під час погіршення стану здоров'я учня (запаморочення, втрата свідомості, кровотеча з носа тощо), надати йому необхідну першу (долікарську) допомогу та викликати медичного працівника;
- 4.5. Дбати про особисту безпеку, повідомляти, якщо потрібно, про погіршення стану власного здоров'я під час робочого процесу.

1.11.2 ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

1. Загальні положення.

- 1.1. Із метою забезпечення повної безпеки життя і здоров'я дітей необхідно ретельно дотримуватись техніки безпеки, санітарно-гігієнічних вимог, правил пожежної і електробезпеки, дорожнього руху, поведінки дітей на

уроках, під час виконання робіт, проведення масових заходів, екскурсій і прогулянок.

- 1.2. Під час практики студент відповідає за життя і здоров'я дітей.
- 1.3. Необхідно вжити всіх заходів для усунення небезпечних ситуацій, проявляти максимум уваги до учнів.
- 1.4. Під час практики постійно стежити за станом здоров'я дітей, знати учнів з вадами здоров'я; у випадку захворювання дитини викликати лікаря і батьків.
- 1.5. Необхідно регулярно проводити з учнями різні види інструктажів про дотримання правил ТБ, БЖД під час уроків, на перервах, у позаурочний час.
- 1.6. Провести позакласні виховні заходи з питання безпеки життєдіяльності.

2. Забезпечення БЖД учнів у приміщеннях.

- 2.1. Здійснювати повсякденний нагляд за станом обладнання, меблів.
- 2.2. Підставки для квітів повинні бути стійкими; не дозволяється розміщувати квіти на шафах, на стінах, підвіконнях.
- 2.3. Не забивати цвяхи чи інші гострі предмети на рівні зросту дітей.
- 2.4. Необхідно здійснювати щоденне вологе прибирання і регулярно провітрювання класної кімнати; стежити за чистотою вікон, занавісок; ніщо не повинно перешкоджати доступу світла в класну кімнату.
- 2.5. Навчальне обладнання, знаряддя праці слід зберігати в спеціально відведених безпечних місцях.
- 2.6. У класі розмістити стенди з правилами пожежної безпеки та дорожнього руху.

3. Дотримання правил ТБ на уроках «Я досліджую світ», «Дизайн і технології»

- 3.1. Перед початком роботи варто детально проінструктувати дітей з кожного виду навчального завдання.
- 3.2. Інструктаж супроводжувати показом безпечних прийомів роботи.
- 3.3. Після інструктажу слід шляхом часткового показу дій дітьми переконатись, що вони засвоїли правила і вимоги безпеки.
- 3.4. У процесі роботи з ножицями необхідно ретельно стежити, щоб діти правильно їх тримали (направленими від себе від сусіда, від очей тощо).
- 3.5. Ножиці повинні бути з тупими кінцями і зберігатись у спеціальній коробці чи пеналі.
- 3.6. Під час роботи з тканиною треба стежити, щоб діти користувались наперстком, не використовували іржаві голки.
- 3.7. Необхідно зберігати голки, булавки в спеціальних коробках, подушечках.
- 3.8. Уважно стежити, щоб діти не брали булавки, голки до рота, не прикріпляли до одягу, не кидали на підлогу.
- 3.9. У випадку поранення необхідно надати дитині першу медичну допомогу або викликати лікаря.

- 3.10. У класній кімнаті (майстерні) мати аптечку з набором медикаментів для надання першої медичної допомоги.

4. Дотримання правил БЖД на уроках фізкультури

- 4.1. Перед уроком ретельно перевірити стан спортивного залу чи майданчика.
- 4.2. Перед уроком у залі необхідне вологе прибирання, дотримання чистоти та порядку упродовж уроку.
- 4.3. Спортивне обладнання повинно бути справним, надійно закріплено, зберігатись у безпечному місці.
- 4.4. Уроки фізкультури слід проводити в спортивному одязі, взутті відповідно до пори року.
- 4.5. Слід навчати учнів безпечного виконання фізичних вправ, дотримання дисципліни і правил поведінки, сумлінного виконання всіх команд учителя.
- 4.6. Необхідно стежити за дозуванням фізичних вправ, станом здоров'я дітей, знати дітей з ослабленим здоров'ям.
- 4.7. Здійснювати страхування учнів під час виконання фізичних вправ.
- 4.8. Діти, тимчасово звільнені від занять, зобов'язані бути присутніми в спортивному залі чи на майданчику.
- 4.9. Користуватись спортивним обладнанням та інвентарем без дозволу вчителя учням забороняється.
- 4.10. У спортивному залі необхідно мати аптечку з набором медикаментів для надання першої медичної допомоги.

5. Дотримання правил ТБ під час використання ІКТ

- 5.1. Перед роботою провести інструктаж з ТБ на робочому місці.
- 5.2. Користуватись електрообладнанням дозволяється тільки за надійного заземлення корпусу.
- 5.3. Перед початком роботи необхідно включити систему кондиціонування повітря в приміщенні.
- 5.4. Необхідно правильно відрегулювати освітлення робочого місця.
- 5.5. На екран діти повинні дивитись під прямим кутом, а не збоку.
- 5.6. Під час роботи не допускаються сторонні розмови, подразнюючі шуми.
- 5.7. Усі кабелі слід вставляти і виймати тільки при вимкненій апаратурі.
- 5.8. За появи будь-яких несправностей або запаху горілого слід повідомити відповідального за електрообладнання.
- 5.9. Після закінчення роботи необхідно привести в порядок робоче місце, вимкнути електропостачання.

6. Охорона життя і здоров'я дітей при проведенні екскурсій, прогулянок

6.1. Перед екскурсією вчителю необхідно відвідати і оглянути її об'єкт, вибрати місце для безпечного розміщення дітей.

6.2. До виходу на об'єкт учитель разом з представником адміністрації школи проводить інструктаж учнів з ТБ, правил дорожнього руху.

6.3. На об'єктах, якщо там працюють люди, учнів інструктує керівник або досвідчений працівник.

6.4. Екскурсію необхідно проводити за чітким планом, затвердженим керівником школи, дотримуючись часу (40–50 хв).

6.5. Не можна дозволяти учням під час екскурсії наближатись, торкатись окремих видів обладнання, транспортних засобів, загонів для свійських чи диких тварин.

6.6. Необхідно бути дуже уважним до сигналів, які подаються персоналом, не відволікати працівників своїми розмовами.

6.7. Не можна допускати порушення дисципліни з боку дітей, відлучення з місця екскурсії чи прогулянки, ігор, бешкетництва.

6.8. Важливо продумати організований відпочинок дітей після екскурсії і місце його проведення.

6.9. Шлях до місця екскурсії і повернення повинен бути найкоротшим, безпечним, з пунктами відпочинку, з мінімальною кількістю переходів через проїзні частини доріг.

6.10. З класом в 30 осіб вирушають 2 керівники, призначені директором чи заступником директора школи.

6.11. Перед виходом, після привалів, перед поверненням необхідно перерахувати дітей.

6.12. Колону дітей формують з урахуванням, що на початку і в кінці потрібно поставити пари найбільш дисциплінованих, уважних учнів.

6.13. Під час руху колони дорослі повинні знаходитись у голові і в кінці з сигнальними червоними прапорцями.

6.14. Екскурсійне обладнання ретельно продумується і відбирається, рівномірно розподіляється між дорослими і дітьми з умовою, що максимальна вага для дітей не повинна перевищувати 3 кг.

6.15. Забороняється збір дітьми невідомих плодів, ягід, грибів, рідкісних об'єктів природи; забороняється пити воду з відкритих джерел.

6.16. У випадку виникнення небезпечних ситуацій, захворювання або травмування дітей, екскурсія призупиняється, діти відводяться в безпечне місце, а потерпілому надається перша медична допомога, при необхідності його направляють у найближчий медичний пункт, повідомляють про випадок та стан дитини директором школи, батьків.

6.17. Передбачати надзвичайні ситуації, пов'язані із порушенням спокою громадського порядку, а також через сучасну ситуацію в Україні.

1.12 СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабюк Т. Й., Гордійчук М. С., Попова О. Ю. Методика навчання освітньої галузі «Мови і літератури»: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Друк-сервіс, 2017. 142 с.
2. Бабюк Т. Й., Довгань О. С. Методика навчання освітньої галузі «Природознавство»: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Друк-Сервіс, 2017. 99 с.
3. Бабюк Т. Й. Наступність у вихованні здорового способу життя старших дошкільників та молодших школярів: монографія. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2014. 220 с.
4. Бех І. Д. Виховання особистості: підручник. Київ : Либідь, 2008. 848 с.
5. Богданович М.В. Методика викладання математики в початкових класах: навч. посіб. / М.В. Богданович, М.В. Козак, Я.А. Король. [4-е вид., перероб. і доп.]. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2016. 368 с.
6. Васянович Г. П. Педагогічна етика: навч. посіб. Київ : Академвидав, 2011. 248 с.
7. Власова О. І., Марушкевич А. А. Основи психології та педагогіки: підручник. 2-ге вид., переробл. Київ : Знання, 2011. 333 с.
8. Волошина Г. П. Особливості уроків читання та літературознавча пропедевтика у початковій школі: посібник [для студентів та учителів початкових класів]. Умань: [б. в.], 2011. 126 с. (е. к.) URL: https://dspace.udpu.edu.ua/.../Osoblyvosti_urokiv_chytannia
9. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. Київ : ДОВ Вінниця, 2008. 278 с.
10. Гребенькова А. О. Довідник класного керівника: 1–4 класи. Харків : Ранок, 2006. 192 с.
11. Державний стандарт початкової освіти. Учитель початкової школи. 2018. № 4 (вкладка). С. 1–16.
12. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. [2-е вид., допов.]. Київ : Академвидав, 2012. 352 с.
13. Дорож І. А., Ковальчук А. Ф. Методика навчання освітньої галузі «Технології»: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2018. 264 с.
14. Досяк І. М. Нестандартні уроки з використанням інноваційних технологій. 1–4 класи. Харків : Основа, 2007. 160 с.
15. Дуткевич Т. В. Загальна психологія: теоретичний курс: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2015. 432 с.
16. Електронні підручники для 1, 2, 3, 4 кл. закладів загальної середньої освіти. URL: https://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php
17. Забашта Н. О., Шматько Н. О. Організація прогулянок у групі подовженого дня в 1–4 класах. Харків : Ранок, 2010. 176 с.
18. Загальна психологія: підручник / за заг. ред. академіка С. Д. Максименка. 2-ге вид., переробл. і допов. Вінниця : Нова книга, 2004. 704 с.

19. Інноваційні технології навчання української мови та літературного читання в початковій школі : навч. посіб. / заг. ред. Н. В. Гудими. Кам'янець-Подільський : Друк-сервіс, 2018. 168 с.
20. Каніщенко А. П. Методика навчання української мови в початковій школі : лекційно-практичний курс із дисципліни. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2016. Кн. 1: Методика вивчення мовної теорії; методика розвитку усного і писемного зв'язного мовлення. 176 с.
21. Каніщенко А. П. Методика навчання української мови в початковій школі : лекційно-практичний курс із дисципліни. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2016. Кн. 2 : Методика навчання грамоти ; методика літературного читання. 256 с.
22. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання : навч. посіб. (для студ. пед. вузів). Київ : Вища школа, 2005. 313 с.
23. Кизим О. П. Організація роботи групи подовженого дня в 1–4 класах. Харків : Ранок, 2010. 144 с.
24. Качак Т. Б. Літературна освіта молодших школярів: Навчально – методичний посібник. Івано-Франківськ. 2017. 44 с. URL : <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/2075/1/Качак%20Т.%20Літературна%20освіта.pdf>
25. Качак Т. Українська література для дітей та юнацтва : підручник. Київ : Академія, 2016. 352 с. (Альма-матер).
26. Коваль Л.В., Скворцова С.О. Методика навчання математики: теорія і практика: Підручник для студентів за спеціальністю 6.010100 «Початкове навчання», освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр” [2-ге вид., допов. і переробл.] Харків: ЧП «Принт-Лідер», 2011. 414 с. URL:<http://bdpu.org:8080/bitstream/123456789/254/1/Koval%20L.V.%2C%20Skvortsova%20S.O.%20Metodyka%20navchannya%20matematyky%20v%20pochatkoviy%20shkoli.Teoriya%20i%20praktyka.pdf>
27. Котик Т. М. Методика літературної освіти молодших школярів : Опорні конспекти лекцій для студентів заочної форми навчання спеціальності «Початкова освіта». Івано-Франківськ. 2014. 73 с. URL : <http://194.44.152.155/elib/local/3253.pdf>
28. Красовська О. О. Образотворче мистецтво з методикою викладання у початковій школі : навч. посіб. Львів : Новий світ – 2000, 2015. 292 с.
29. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка : підручник. Київ : Знання, 2007. 448 с.
30. Кукалець М. В. Методика викладання природознавства у початковій школі : навч.-метод. посіб. за модульно-рейтинговою системою навчання студентів спеціальності «Початкова освіта» : навч. посіб. Львів. Новий Світ – 2000, 2014. 223 [1] с.
31. Лобова О. В. Уроки музичного мистецтва в 3 кл. : метод. посіб. Київ : Школяр, 2014. 112 с.
32. Лобова О. В. Уроки музичного мистецтва в 4 кл. : метод. посіб. Київ : Школяр, 2015. 104 с.
33. Людина і світ з методикою викладання. Кам'янець-Подільський :

- Зволейко Д. Г., 2013. 100 с.
34. Матвієнко О. В. Виховання молодших школярів: теорія і технологія : посібник. Київ : Стилос, 2006. 543 с.
 35. Методика навчання української мови в початковій школі : навч.-метод. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / за наук. ред. М. С. Вашуленка. Київ : Літера ЛТД, 2011. 364 с.
 36. Ткачук Г. Методика позакласного читання у початкових класах : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Сисин О. В., 2010. 264 с.
 37. Масол Л. М. Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво». 205 с. URL: https://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php
 38. Моделювання портфоліо педагога : навч.-метод. посіб. / уклад. Н. В. Бахмат. 2-ге вид., переробл. і допов. Кам'янець-Подільський : Буйницький О. А., 2014. 72 с.
 39. Морозова З. В. Група продовженого дня : метод. посіб. для вихователя. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2007. 160 с.
 40. Московчук Л. М. Педагогічна практика в початковій школі: програма і методичні рекомендації до організації та проведення практики здобувачів рівня вищої освіти «бакалавр» спеціальності 013 Початкова освіта : навч.-метод. посіб. 2-е вид., випр. і допов. / редкол.: Московчук Л. М. (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський, 2020. 112 с.
 41. Московчук Л. М. Українська духовна музика : навч.-метод. комплекс (програма, методичний посібник, нотохрестоматія) для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів та недільних шкіл. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. 704 с. + Додаток. Репродукції ікон. 72 іл.
 42. Навчально-виховні заняття в групі подовженого дня / упоряд. О. Л. Співак. Харків : Ранок-НТ, 2007. 176 с.
 43. Настільна книга молодого вчителя початкової школи / авт.-уклад.: М. О. Новожилова, Л. М. Яськова. Харків : Ранок, 2009. 288 с.
 44. Наступність дошкільного навчального закладу і початкової школи у вихованні дітей : навч.-метод. посіб. / В. І. Кононенко [та ін.] ; за ред. проф. Н. В. Лисенко. 2-ге вид. Київ : Слово, 2013. 296 с.
 45. Нова українська школа : поради для вчителя / заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
 46. Одинцова Г., Кодлюк Я. Цікаве мовознавство в початковій школі : посібник для вчителя початкових класів. Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. 208 с.
 47. Омеляненко В. Л., Кузьмінський А. І. Теорія і методика виховання : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 415 с.
 48. Онопрієнко О. В. Інструментарій оцінювання результатів компетентісно орієнтованого навчання молодших школярів: методичний посібник/ Онопрієнко Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 72 с. URL: https://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php
 49. Палійчук О. М. Методика навчання каліграфічного письма: Навчальний посібник. Чернівці : Букрек, 2010. 344 с.

50. Палійчук О., Прокоп І. Методика навчання освітньої галузі «Математика» в початковій школі : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2017. Ч. 1. 224 с.
51. Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. 3-тє вид. Київ : Каравела, 2016. 496 с.
52. Пальшкова І. О. Педагогіка: професійно педагогічна культура вчителя : навч. посіб. Київ : Слово, 2011. 192 с.
53. Пащенко М. І., Красноштан І. В. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 228 с.
54. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах : навч. посіб. Київ : Либідь, 2001. 272 с.
55. Професійна компетентність вчителя початкових класів : навч.-метод. посіб. для вчителів / автори-упоряд.: В. Є. Берека, А. В. Галас. Харків : Ранок, 2018. 496 с.
56. Родинне виховання: школа і сім'я – виховуємо разом. Київ : Шкільний Світ, 2007. 104 с. (Б-ка «Шкільного світу»).
57. Ростовський О. Я. Методика викладання музики у початковій школі. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2001. 216 с.
58. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти : навч.-метод. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. 640 с.
59. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти : посібник для вчителів і методистів початкового навчання. 3-тє вид., без змін. Київ : Богданова А. М., 2009. 226 с.
60. Савченко О. Я. Методика читання у початкових класах : посібник для вчителя. Київ : Освіта, 2007. 334 с.
61. Скворцова С. О. Нова українська школа: методика навчання математики у 3–4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах інтегративного і компетентнісного підходів : навч.-метод. посіб. / С. О. Скворцова, О. В. Онопрієнко. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 320 с. URL: https://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php
62. Сухарева Л. С. Батьківські збори в початковій школі. Харків: Основа, 2007. 144 с. (Серія «Класний керівник»).
63. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи. 2019. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Savchenko.pdf>
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Shiyana.pdf>
64. Тлумачний словник шкільної лексики (початкова школа) / автори-укладачі : Н. В. Гудима, Н. В. Мелекесцева. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 120 с.
65. Федорчук В. В. Педагогічні технології в початковій школі : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Видавець Зволейко Д. Г., 2014. 268 с.
66. Чабайовська М. І. Єдині зразки каліграфічного письма букв українського алфавіту та цифр : навч.-метод. посіб. Тернопіль : Мальва ОСО, 2010.

210 с.

67. Чабайовська М. І., Омельченко Н. М., Кальчук М. І. Програма курсу українознавства за вибором «Я люблю Україну» (1-4 класи). *Початкова школа*. 2016. № 9. С. 39-48.
68. Черкасов В. Г. Теорія і методика музичної освіти : навч. посіб. Київ : Академія, 2016. 240 с. (Альма-матер)
69. Шевців З. М. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі загальноосвітнього навчального закладу : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 384 с.
70. Шквир О. Л. Актуальні проблеми початкової освіти : навч. посіб. Хмельницький : ХГПА, 2013. 192 с.
71. Я люблю Україну. 3 клас : методичний посібник для вчителя / авт.-упор.: Чабайовська М.І., Омельченко Н.М., Синільник В.В. Тернопіль : Астон, 2017. 152 с.
72. Я люблю Україну. 4 клас : методичний посібник для вчителя / авт.-упор.: Чабайовська М.І., Омельченко Н.М., Синільник В.В. Тернопіль : Астон, 2018. 184 с.

Інформаційні ресурси

1. Видавництво «Початкова школа». URL: <http://www.pochatkova-shkola.net/index.htm>.
2. Вчитель вчителю, учням та батькам. URL: <http://teacher.at.ua/>.
3. Деякі питання організації виховного процесу у 2021/2022 н. р. щодо формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок : Лист Міністерства освіти і науки України від 16.07.2021 № 1/9-362. URL: <https://imzo.gov.ua/2021/07/19/lyst-mon-vid-16-07-2021-1-9-362-deiaki-pytannia-orhanizatsii-vykhovnoho-protsesu-u-2021-2022>
4. Електронні версії підручників для 3-4 класів. URL: <https://cutt.ly/2apITMT>
5. Інтерактивний посібник-глосарій для вчителів початкових класів. URL: <https://edera.gitbooks.io/glossary/>.
6. Нова українська школа. URL: <http://nus.org.ua/>.
7. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>.
8. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Затверджена наказом Міністерства освіти і науки України № 641 від 16.06.2015. URL: <http://osvita.ua/legislation/other/5397/>.
9. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір. URL: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof-tech/6/0001>.
10. Концепція «Нова українська школа». Затверджена наказом Міністерства освіти і науки України № 988-р від від 14 грудня 2016 р. URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>
11. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання /

- авторський колектив; за ред. Є. М. Бачинської, О. В. Матушевської. Біла Церква : КНЗ КОП «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів». 2020. 109 с. URL: <https://www.kristti.com.ua/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-organizatsiyi-osvitnogo-protsesu-v-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osvity-v-umovah-dystantsijnogo-navchannya/> (дата звернення : 17.06.2020).
12. Національна доктрина розвитку освіти в Україні. URL: <http://osvita.in.ua/index.php?option>.
 13. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. URL: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>.
 14. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
 15. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації. Травень 2020. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>
 16. Освіта UA. URL: <https://osvita.ua/>.
 17. Основні орієнтири виховання учнів 1–11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів України. Затверджена наказом Міністерства освіти і науки України № 1243 від 31.10.2011. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/, вільний.
 18. Портал вчителів початкових класів «Урок». URL: <http://www.yrok.net.ua/>.
 19. Поясик О. І., Лаппо В. В. Методика виховної роботи : навч. посіб. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2011. 202 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk767167.pdf>.
 20. Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40. URL: <http://aphd.ua/pryklady-oformlennia-bibliohrafichnohoporysu-vidpovidno-do-dstu-83022015/>
 21. Про внесення змін до методичних рекомендацій щодо заповнення Класного журналу учнів початкових класів Нової української школи : наказ МОН від 02.09.2020 № 1096. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/provnesennya-zmin-do-metodichnih-rekomendacij-shodo-zapovnennya-klasnogo-zhurnalu-uchniv-pochatkovih-klasiv-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli>
 22. Про затвердження Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 червня 2021 р. № 673. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/673-2021-p#Text>
 23. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів третіх і четвертих класів Нової української школи: наказ МОН від 16.09.2020 №1146. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76726/

24. Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10. 2020 № 932. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932-2020-п#Text>
25. Про затвердження Системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів : проект наказу МОН. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/regulatorna_dijalnist/2020/09/14/Systema%20otsinyuvannya/Proyekt%20nakazu%20MON%20Systema%20otsinyuvannya.pdf
26. Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі : Указ Президента України від 25 травня 2020 р. №195/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1952020-33789>
27. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>.
28. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16 січня 2020 року № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
29. Про Стратегію національно-патріотичного виховання : Указ Президента України від 18 травня 2019 р. №286/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2862019-27025>
30. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : Закон України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/.
31. Професійний стандарт за професією «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» : затв. наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23 грудня 2020 р. №2736. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/78704/
32. Рекомендації щодо організації оцінювання в умовах дистанційного навчання : лист МОНУ від 16.04.2020 № 1/9-213. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/72975/
33. Руханки. URL: <https://cutt.ly/napLo6L>, <https://cutt.ly/CapLjNT>
34. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти: затв. наказом МОЗ від 25.09.20 р. № 2205. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
35. Студія онлайн-освіти “Educational Era”. URL: <https://www.ed-era.com/>.
36. Фізкультхвилинки в початковій школі. URL: <http://klasnaocinka.com.ua/>, <http://www.myvchytel.dp.ua>
37. Цікава наука на каналі YouTub. URL: <https://cutt.ly/7apIVuF>
38. Щоденник.ua – шкільна освітня мережа. URL: <http://company.shodennik.ua/benefits/education/>
39. Щодо організації форм здобуття загальної середньої освіти в Новій українській школі : лист Міністерства освіти і науки України від 20.08. 2019 року № 1/9-525. URL: [mon.gov.ua > пра > shodo-organizaciyi-form-zdobutty](https://mon.gov.ua/pravna/shodo-organizaciyi-form-zdobutty).

40. Щодо організації дистанційного навчання: лист МОНУ від 02 листопада 2020 р. № 1/9-609 URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-distancijnogo-navchannya>
41. «Я досліджую світ». Онлайн-ресурси для компетентнісного навчання учнів початкових класів. URL: <https://goo.su/0zYk>
42. BrainBasket Foundation. URL: <https://brainbasket.org/ru/besplatnyie-uroki-scratch/>.
43. ClassDojo. URL: <https://www.classdojo.com/uk-ua/signup/>.
44. Classroom. URL: <https://classroom.google.com>.
45. Classtime. URL: <https://www.classtime.com/uk/>
46. Duolingo. URL: <https://uk.duolingo.com>
47. EdEra. URL: <https://www.ed-era.com/courses/>
48. Learning Apps.org Google. URL: <http://dystosvita.blogspot.com/2014/04/learningappsorg.html>
49. Moodle. URL: <https://moodle.org/>
50. Kahoot. URL: www.pedrada.com.ua ›
51. The MetropolitanMuseum of Art. URL: <https://www.youtube.com/user/metmuseum>
52. Zoom. URL: <https://blog.zoom.us/wordpress/> ru

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ
ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки звітної документації

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ
з навчальної педагогічної практики в початковій школі
здобувача рівня вищої освіти «бакалавр»
_____ форми навчання
(денної, заочної)
спеціальності 013 «Початкова освіта»
прізвище, ім'я, по батькові

Курс/семестр _____
Кількість годин/ кредитів ECTS _____
Термін практики _____

Керівник практики
від кафедри теорії та методик початкової освіти

посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ

підпис

Зразок оформлення титульної сторінки звіту

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

ЗВІТ
про виконання програми навчальної педагогічної практики
в початковій школі

здобувача рівня вищої освіти «бакалавр»
_____ форми навчання
(денної, заочної)
спеціальності 013 «Початкова освіта»

прізвище, ім'я, по батькові

Курс/семестр _____

Кількість годин/кредитів ECTS _____

База практики _____

назва закладу загальної середньої освіти

Термін практики _____

Кам'янець-Подільський – рік

*Орієнтовний зразок оформлення звіту
про виконання програми навчальної педагогічної практики
в початковій школі*

**Звіт
про виконання програми навчальної педагогічної практики
в початковій школі**

З «__» «_____» 20_ року по «__» «_____» 20_ року
проходила навчальну педагогічну практику в початковій школі в (назва
закладу загальної середньої освіти, класу, ПІБ класовода).

Звіт повинен містити:

- мету і завдання практики, які стояли перед здобувачем;
- зміст діяльності здобувача-практиканта за період проходження практики;
- ступінь виконання запланованих завдань відповідно до індивідуального плану та завдань практики;
- висновки та пропозиції.

Орієнтовні питання, на які слід звертати увагу при складанні «Звіту»:

I. Навчально-методична робота.

- Які нормативні документи, що регламентують роботу початкової школи і, зокрема, Нової української школи вивчили?
- Яку документацію класовода опрацювали?
- Які уміння здобули в роботі з класним журналом, щоденником та учнівськими зошитами?
- З якою новою для Вас психолого-педагогічною та методичною літературою ознайомились? Вказати назви джерел і прізвища авторів, їх цінність і актуальність для підвищення педагогічної майстерності.

Спостереження та аналіз уроків:

- Скільки уроків і з яких дисциплін Ви відвідали й проаналізували? Коротко опишіть. В тому числі і пробні уроки однокурсників.
- Які предмети з варіативних програм Вас зацікавили? Які факультативні заняття відвідали? Дайте їх стисло характеристику.
- У яких гуртках займаються учні Вашого класу? Вкажіть тематику та форми проведення занять.
- Які елементи досвіду навчально-виховної роботи вчителів стали Вашим педагогічним надбанням?

Проведення пробних уроків:

- Скільки пробних уроків Ви провели? Подайте їх короткий самоаналіз.
- Яку наочність, дидактичний матеріал виготовляли, використовували під час проведення уроків і з якою метою?
- Які мультимедійні засоби застосовували під час проведення уроків і з якою метою?
- Чи задоволені Ви якістю проведених уроків?
- Які труднощі Ви відчували при підготовці та проведенні уроків?
- Які методичні прийоми, методи та методики Ви використали при проведенні уроків і плануєте використовувати в майбутньому?
- Як Ви оцінюєте якість своїх теоретичних знань з педагогіки, психології, предметів Вашого фаху, вмінь використовувати їх у процесі педагогічної діяльності? Що необхідно здійснити для їх удосконалення?
- Яку методичну допомогу Ви хотіли б отримати надалі?

II. Виховна робота.

- Виховну роботу вчителя якого класу Ви вивчали? На що вона була спрямована в період проходження практики? Які досягнення класовода можете відзначити?
- Дайте стислу характеристику класу, де ви були помічником класовода.
- Як реалізовували виховний потенціал освітнього матеріалу під час проведення уроків?
- Які виховні години, заходи відвідали? Вкажіть теми та мету. Коротко проаналізуйте.
- Які виховні години провели самостійно? Яка їх була мета? Які базові якості особистості молодшого школяра виховували в урочний та позаурочний час?
- Хто з учнів класу вимагав особливої уваги? Як Ви вирішували цю проблему? Яку індивідуальну роботу проводили?
- Опишіть в чому полягала Ваша робота з батьками молодших школярів?
- Які конкретні завдання з організації виховної роботи зі здобувачами початкової освіти Ви реалізували?

III. Науково-дослідницька робота.

- Який передовий педагогічний досвід, чію професійну діяльність вивчали? Дайте стислий опис.
- На яку тему підготували тези / статтю, текст доповіді до наукової конференції?

IV. Висновки та пропозиції.

- Позитивне в проходженні навчальної педагогічної практики в

- початковій школі, сформовані компетентності. Що сподобалось, вразило, запам'яталось, здивувало найбільше?
- Труднощі при виконанні програми навчальної педагогічної практики в початковій школі. Чи вдалося повністю реалізувати всі поставлені завдання? Чому? Які?
 - Пропозиції щодо підготовки, організації й проведення навчальної педагогічної практики в початковій школі.

Дата

*Підпис
здобувача*

Керівник практики
від закладу загальної середньої освіти

_____ (відмінно, добре, задовільно)

ПІБ класовода

Оцінка

Підпис

Керівник практики
від кафедри теорії та методик
початкової освіти

ПІБ

Оцінка

Підпис

Зразок оформлення щоденника практики

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

Навчальна педагогічна практика в початковій школі

вид і назва практики

*прізвище, ім'я, по батькові
здобувача вищої освіти*

Факультет *педагогічний*

Кафедра *теорії та методик початкової освіти*

Рівень вищої освіти *перший (бакалаврський)*

Галузь знань *01 Освіта/Педагогіка*

Освітньо-професійна програма *Початкова освіта*

Спеціальність *013 Початкова освіта*

III курс, група _____

Студент _____
прізвище, ім'я, по батькові

прибув у _____
повна назва закладу загальної середньої освіти, установи

Печатка « ____ » _____ 20 _ року

Підпис *посада, прізвище та ініціали відповідальної особи*

Вибув із _____
повна назва закладу загальної середньої освіти, установи

Печатка « ____ » _____ 20 _ року

Підпис *посада, прізвище та ініціали відповідальної особи*

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики								Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	6	7	8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Ознайомлення з адміністрацією ЗЗСО, освітньою установою, шкільною документацією, вивчення нормативних документів, що регламентують діяльність початкової школи	+								
2	Вивчення календарного планування уроків на I семестр	+								
3	Вивчення плану проведення виховних заходів школи та класу на період практики	+								
4	Спостереження за освітнім процесом у класі	+	+	+	+					
5	Відвідування та аналіз уроків, виховних годин у 3 або 4 класі	+	+	+	+					
6	Проведення пробних уроків та виховної години (теми, дата проведення) у 3 або 4 класі			+	+					
7	Виконання науково-дослідницької роботи	+	+	+	+					
...	...									

Керівники практики:

від закладу вищої освіти

Підпис

Прізвище та ініціали

від ЗЗСО, організації, установи

Підпис

Прізвище та ініціали

Орієнтовні зразки робочих записів у щоденнику під час практики

Дата _____

Взяла участь у настановній конференції.

Ознайомилась із ЗЗСО, адміністрацією, шкільною документацією, вивчила нормативні документи, що регламентують діяльність початкової школи.

Склала індивідуальний план проходження навчальної педагогічної практики в початковій школі. Оформила щоденник практики, зошит спостережень.

Дата _____

Вивчила календарне планування на період практики, склала графік проведення пробних уроків.

Відвідала всі уроки класовода, а також інших учителів відповідного класу.

Дата _____

Самостійно провела пробний урок з літературного читання. Надалі варто вчитися тримати в полі зору весь клас, дотримуватись регламенту кожного етапу уроку.

Відвідала уроки математики, «Я досліджую світ»; у процесі спостереження звертала увагу на ступінь реалізації виховної мети.

Вчилася оформляти журнал; вивчала вимоги до перевірки учнівських письмових робіт.

Дата _____

Вказати дати відвідування, проведення уроків і виховних заходів у початковій школі.

*Орієнтовний відгук і оцінка роботи
здобувача вищої освіти на практиці*

назва підприємства, організації, установи

Здобувач вищої освіти _____ проходила навчальну
прізвище, ім'я, по батькові

педагогічну практику в початковій школі ЗЗСО №
у ___ класі з _____ по _____ 20__ року. Згідно з програмою практики
ознайомила з особливостями організації освітнього процесу в початковій
школі, спостерігала й аналізувала уроки та виховні заходи учителя
початкових класів _____.
прізвище, ім'я, по батькові

Практикант / ка провела відповідну кількість пробних уроків та
виховну годину на тему «...».

Здобувач/ка володіє належними знаннями, вміннями і навичками з
навчальних предметів і фахових методик початкової освіти, професійно-
педагогічними особистісними якостями.

Розробила наочні посібники, мультимедійну презентацію, доцільно
використовувала їх у своїй роботі.

... – сумлінна, дисциплінована, адекватно сприймала зауваження та
поради класовода, тактовна.

Рекомендована оцінка – «...»

Підпис, прізвище, ім'я, по батькові класовода

Керівник практики від підприємства, організації, установи

Підпис

Прізвище та ініціали

Печатка

« _____ » _____ 20__ року

Додаток Г.1.

Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів навчально-методичної роботи

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

МАТЕРІАЛИ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ,

виконаної студентом/кою ____ курсу ____ групи
спеціальності 013 «Початкова освіта»

прізвище, ім'я, по батькові

у ____ класі ЗЗСО № ____ м. _____

з _____ по _____ 20__ року

Оцінка: _____
(у балах)

*Підпис керівника практики
від кафедри теорії та методик початкової освіти*

*Зразок оформлення титульної сторінки
зошита психолого-педагогічних спостережень
за освітнім процесом у початковій школі*

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

ЗОШИТ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ

за освітнім процесом

у _____ класі _____
ЗЗО

здобувача рівня вищої освіти «бакалавр»

_____ форми навчання
(денної, заочної)

спеціальності 013 «Початкова освіта»

_____ *прізвище, ім'я, по батькові*

Курс/семестр _____

Кількість годин/ кредитів ECTS _____

Термін проходження практики _____

*Орієнтовний зразок оформлення
зошита психолого-педагогічних спостережень
за освітнім процесом у початковій школі*

Клас
Прізвище, ім'я, по батькові класовода
Список учнів
Розклад уроків

Понеділок, _____ *

*кожну дату записувати з нової сторінки

	Зміст роботи	Психолого-педагогічні спостереження	Примітки
1.	Настановна конференція.	Завдання на період практики.	Закріплена за 3-А класом, у якому 25 учнів ...
2.	Знайомство зі школою.	Розподіл студентів у ЗЗСО.	
3.	Розподіл по класах.	Вивчення режиму роботи школи, її керівного складу.	
4.	Опрацювання календарних планів.	Знайомство з учителем і вихователем, учнями класу.	
5.	Підготовка до проведення пробного уроку з математики.	Ознайомлення з календарним плануванням для ____ класу на період практики. Ознайомлення з темою уроку. Консультація з учителем. Опрацювання матеріалу до уроку за підручником ...	

Вівторок, _____

	Зміст роботи	Психолого-педагогічні спостереження	Примітки
1.	<p>Читання. <i>Тема уроку:</i> Мій рідний край. Павличко Д. Де найкраще місце на землі. <i>Мета:</i> ознайомити з патріотичною поезією Павличка, удосконалювати навички виразного читання, розвивати спостережливість, виховувати любов до рідного краю. <i>Обладнання.</i> ...</p>	<p>Організація класу, оголошення теми й мети уроку. Актуалізація опорних знань. Мовленнєва розминка... Учні пригадали твори про рідний край. Бесіда: - Як називається наш край? - Чому найкраща рідна земля? Вивчення нового матеріалу розпочато з повідомлення про поета, його творчий доробок. Пригадали твори, які вивчали у попередньому семестрі...</p>	<p>Клас вміло організовано до роботи. Вдало продумана бесіда активізувала увагу школярів. Мовленнєва розминка налаштувала на виразність читання...</p>
2.	<p>Українська мова <i>Тема...</i></p>	<p>Організація класу. Каліграфічна хвилинка...</p>	...
3.	<p>Математика</p>	<p>Проведення пробного уроку (конспект додається).</p>	...
4.	<p>Фізкультура</p>	<p>Урок проводить учитель фізкультури.</p>	...
5.	<p>Підготовка до проведення пробного уроку з літературного читання</p>	<p>Вибір теми. Консультація з учителем. Аналіз підручника. Опрацювання посібників, методичної літератури тощо</p>	...

Загальний алгоритм аналізу і самоаналізу уроку

1. **Навчальний заклад, клас, предмет, прізвище вчителя, кількість учнів за списком, і присутніх на уроці.**
2. **Тема уроку, освітні, розвиваючі й виховні цілі й завдання уроку.**
3. **Організаційний початок уроку:**
 - готовність учителя до уроку - наявність конспекту або докладного плану уроку, наочного приладдя, інструментів тощо;
 - підготовленість учнів - чергові, наявність зошитів, підручників, посібників тощо;
 - підготовленість класного приміщення – естетичний вигляд, класна дошка, крейда, освітлення.
4. **Організаційна структура уроку:**
 - мобілізуючий початок уроку;
 - послідовність, взаємозв'язок і співвідношення частин уроку;
 - насиченість уроку й темп його проведення.
5. **Аналіз змісту навчального матеріалу уроку:**
 - обґрунтування вчителем обраної послідовності реалізації навчального матеріалу на уроці;
 - відповідність програмі й рівню знань учнів з предмета;
 - співвідношення практичного й теоретичного матеріалу;
 - зв'язок із життям і практикою.
6. **Загальнопедагогічні й дидактичні вимоги до уроку:**
 - ціль уроку й відповідність плану й конспекту уроку поставленій меті;
 - обґрунтування вибору методів навчання;
 - шляхи реалізації дидактичних принципів у навчанні;
 - індивідуалізація й диференціація в навчанні;
 - взаємозв'язок освітніх, розвиваючих і виховних аспектів уроку.
7. **Діяльність учителя:**
 - науковість і доступність викладу нових знань;
 - використання вчителем досвіду кращих учителів і рекомендацій методичної науки;
 - організація закріплення навчального матеріалу;
 - організація самостійної роботи учнів;
 - перевірка й оцінка знань і вмінь учнів;
 - питання вчителя й вимоги до відповідей учнів;
 - ставлення вчителя до свідомого засвоєння учнями навчального матеріалу;
 - завдання додому й виявлена вчителем увага до нього;
 - шляхи досягнення порядку й свідомої дисципліни учнів;
 - ефективність використання наочного приладдя, технічних засобів навчання;
 - контакт педагога із класом.

8. **Діяльність учнів:**
- підготовка робочого місця;
 - поведінка учнів на уроці - дисципліна, старанність, активність, увага, уміння переключатися з одного виду роботи на інший;
 - інтенсивність і якість самостійної роботи учнів;
 - стан їхньої усної й писемної мови;
 - знання учнями теорії, уміння застосовувати отримані знання;
 - ставлення учнів до вчителя;
 - ступінь і характер участі колективу в цілому й окремих школярів у роботі на уроці тощо.
9. **Висновки:**
- виконання плану уроку;
 - досягнення цілей уроку;
 - особливо цікаве й повчальне на уроці;
 - що справило на уроці найбільше враження;
 - які зміни доцільно внести при повторному проведенні уроку на ту ж тему;
 - оцінка уроку.

Психолого-педагогічний аналіз уроку

Виконання дидактичних принципів навчання

1. Принцип науковості:

- а) дотримання логіки викладу навчального матеріалу;
- б) зміст навчального матеріалу не містить фактичних помилок, відповідає розвитку сучасних наукових знань;
- в) у процесі викладання вчитель не обходить наукові проблеми, спірні питання, висвітлюються перспективи розвитку наукових знань.

2. Принцип проблемності:

- а) учитель використовує проблемний виклад навчального матеріалу;
- б) на уроці проводиться пошук рішення навчального завдання разом із викладачем;
- в) у ході заняття учні шукають рішення навчального завдання самостійно.

3. Принцип наочності:

- а) при навчанні дотримується міра в наочному поданні досліджуваного матеріалу, не губиться головний його зміст;
- б) спостереження учнів систематизовані, співвідношення причин і наслідків можуть бути ними встановлені;
- в) мова вчителя інформативна, виразна, зрозуміла.

4. Принцип активності й свідомості:

- а) усім учасникам навчального процесу зрозумілі мета й завдання майбутньої роботи;
- б) добре налагоджене взаємонавчання, учень навчається самоаналізу й самооцінці, думає й діє самостійно;
- в) навчання опирається не на авторитет учителя, а на докази й логіку.

5. Принцип доступності:

- а) на уроці виконується правило поступового ускладнення навчального матеріалу;
- б) на навчальному занятті використовуються ті методи навчання, які відповідають даному віку дітей і їхньому розвитку;
- в) при першому ознайомленні з новим матеріалом вивчається головне, а надалі вводяться нові факти, розширюються й поглиблюються знання.

6. Принцип систематичності й послідовності:

- а) структура уроку добре продумана вчителем; не залишається без уваги жодне питання;
- б) забезпечується наступність навчання;
- в) реалізується логіка формування теоретичних знань: об'єкт вивчення - теорія - інструментарій - наслідки - межі застосування знань.

7. Принцип завершеності навчання:

- а) застосовувані методи навчання відповідають його змісту;
- б) перехід від першого рівня засвоєння знань до другого і третього здійснюється з обов'язковою фіксацією факту засвоєння;
- в) застосовуються аналогії, порівняння, зіставлення, протиставлення.

8. Принцип розвитку навчальної діяльності:

- а) ступінь усвідомлення учнем пізнавального завдання, актуалізації мотивів його рішення;
- б) ступінь сприйняття й розуміння нової інформації;
- в) входження учня в «зону найближчого розвитку» і перенесення освоєних способів діяльності в нові умови.

9. Принцип виховного впливу уроку:

- а) позитивний вплив професійних, особистісних якостей учителя;
- б) вимоги педагога не викликають негативної реакції в учнів, протягом уроку домінують і розвиваються позитивні почуття й емоції;
- в) на всіх етапах уроку ефективно організована навчально-пізнавальна діяльність учнів.

Облік психологічних аспектів навчання

1. Організація уваги учнів:

- а) учитель здатний мобілізувати увагу учнів різними способами;
- б) через пряму вимогу;
- в) пов'язуючи досліджуваний матеріал із життям школярів;
- г) за допомогою використання цікавої інформації і проблемних ситуацій;
- д) викладач уміє підтримати й розвинути увагу через чітку організацію уроку, його темп, динаміку, розмаїтість видів роботи, самостійну розумову діяльність учнів і їхнє заохочення.

2. Використання різних видів пам'яті:

- а) на уроці створюються умови для успішного запам'ятовування й попередження забування навчального матеріалу: вивчення матеріалу з різних точок зору, його значення та й логічне угруповання;

- б) використовуються на уроці ситуацій, під час яких «включаються» різні види пам'яті (моторна, образна, словесно-логічна, емоційна).

3. Розвиток мислення:

- а) ставляться навчальні завдання, що вимагають осмислення, пояснення, доказів;
- б) учитель домагається від учня оволодіння прийомами самоконтролю й самоаналізу помилок.

Доцільність застосованих методів навчання

1. Пояснювально-ілюстративні методи навчання:

- а) застосування пояснювально-ілюстративних методів при поясненні нового й об'ємного матеріалу в ході розповіді вчителя, його бесіди із класом, читання учнями підручника або додаткової літератури, показу відеофільму;
- б) резюмування й короткий виклад педагогом закінченого фрагмента навчального матеріалу, узагальнення висновків по темі бесіди;
- в) пред'явлення учнем готового плану викладу нового матеріалу, переформулювання питань, що полегшують розуміння їхнього змісту, інструктаж з виконання навчальних дій.

2. Репродуктивні методи:

- а) застосування для відтворення знань за зразком, правилами, з опорою на схему або алгоритм;
- б) відтворення вже вивченого матеріалу для заповнення схем і таблиць, розгадування алгоритму, опису об'єкта;
- в) наведення учнями власних прикладів, що підтверджують правило, властивість, закон.

3. Частково-пошукові й дослідницькі методи навчання:

- а) для організації творчої діяльності учнів застосовувалися: висування й аргументація гіпотез, пошук «прихованих» ланок міркування, вибір правильного шляху рішення, пошук помилок у нібито правильних міркуваннях;
- б) організація спостережень для постановки дослідницької проблеми самими учнями, для виокремлення сутності явища;
- в) самостійне рішення нестандартних завдань і завдань підвищеної складності, складання учнями аналогічних завдань.

Організаційна діяльність учителя на уроці

1. Готовність учителя до уроку:

- а) класна дошка містить необхідні для уроку записи;
- б) підготовлено потрібні наочні приладдя й обладнання;

- в) учителем розроблена тактика проведення уроку на підставі його цілей і завдань.

2. Цільова настанова уроку:

- а) учитель може сформулювати мету й завдання уроку відповідно до місця уроку в освітньому процесі й особливостей класу;
- б) педагог здатний донести до учнів мету й завдання уроку на доступній для їхнього розуміння мові.

3. Естетика навчальної праці:

- а) виконання санітарно-гігієнічних правил при організації освітнього процесу: освітленість робочих місць, вентиляція (належне провітрювання), температурний режим, вологість повітря, розміщення дітей у класі;
- б) дотримання техніки безпеки й вимог щодо збереження здоров'я учнів;
- в) виконання режиму рухової активності учнів на уроці.

4. Індивідуальна роботи з учнями:

- а) на уроці спостерігається пасивна робота вчителя з учнем у вигляді пропозиції виконувати індивідуальне завдання самостійно;
- б) учитель активно працює з одним учнем або групою учнів;
- в) викладач організовує навчання за допомогою особливих методичних прийомів, що дозволяють індивідуально працювати з більшістю учнів.

5. Мотивація навчальної діяльності учнів:

- а) за рахунок чіткої організації навчальної діяльності;
- б) емоційне заохочення й похвала учнів як стимуляція їхньої роботи в ситуації «тут і тепер»;
- в) виставлення оцінок з урахуванням нормативів і їхньої стимулюючої функції.

1. Раціональне використання часу на уроці:

- а) класичний розподіл часу на комбінованому уроці (опитування, пояснення нового матеріалу, закріплення, інструктаж з виконання домашнього завдання);
- б) втрати часу з погляду зарозумілості й змісту нетрадиційного уроку, що відбувається в контексті;
- в) зайнятість учнів навчально-пізнавальною діяльністю протягом усього уроку.

2. Характер спілкування вчителя з учнями:

- а) спостерігається авторитарність і придушення особистості дитини незаперечним авторитетом учителя, положення «над» дітьми;
- б) співробітництво й взаєморозуміння, допомога й підтримка у стосунках між педагогом і учнями, положення вчителя «разом» із дітьми;
- в) підлещення перед дітьми, невміння вчителя володіти ситуацією, управляти навчально-виховним процесом на уроці, положення «під» дітьми.

Навчально-пізнавальна діяльність учнів на уроці

1. Готовність учнів до уроку:

- а) організація робочого місця необхідними для проведення уроку інструментами і матеріалами;
- б) готовність учнів відповідати на поставлені питання протягом уроку;
- в) уміння вчитися з оптимальною працездатністю.

2. Зовнішні прояви вмінь і навичок на уроці:

- а) грамотні й повні відповіді учнів біля дошки і з місця;
- б) демонстрація практичних умінь у предметній діяльності;
- в) якість письмових відповідей учнів.

3. Самостійна навчальна діяльність:

- а) виконання завдань «з випередженням», «на удачу» підвищеної складності за власним бажанням;
- б) уміння самостійно виконати запропоновані вчителем завдання;
- в) прояв ініціативи при організації освітнього процесу, прийняття організаторських функцій учителя на себе або регулювання цього процесу з метою поліпшення його ефективності.

4. Самоконтроль (взаємоконтроль) і самооцінка (взаємооцінка):

- а) для самооцінки й самоконтролю використовуються звичні нормативи й прийоми;
- б) учням пролонгується оцінити роботу один одного без пред'явлення еталона рішення навчального завдання, але з урахуванням спільної згоди;
- в) на уроці з'являється необхідність самим учням дати оцінку діяльності товариша й обґрунтувати своє рішення.

5. Міжособистісна взаємодія (парна й групова робота):

- а) усвідомлення й реалізація загальної мети;
- б) установлення комунікації й взаєморозуміння, які керуються характером включення учнів у їхню спільну діяльність;
- в) взаємоконтроль і рефлексія, через яку встановлюється адекватне корегування спільної діяльності.

6. Розвиток усної й писемної мови:

- а) на уроці переважають монологічні або колективні, «хорові» відповіді;
- б) виправлення мови здійснюється самим учителем або до цього залучаються учні;
- в) процес формування лексичного запасу слів даної предметної області.

Структурно-часовий аналіз уроку

Для вдосконалення в педагогів навичок раціонального використання часу уроку варто звернути увагу на такі моменти:

1. **Раціональний розподіл усього часу (45 хв) між елементами уроку, тобто:**

- чи розумно в даних умовах виділяти саме стільки часу на опитування, підготовку до сприйняття нового матеріалу, пояснення нового, закріплення, інструктаж з виконання домашнього завдання;
- доцільність обраної тривалості кожного зі структурних елементів уроку – які елементи уроку треба було скоротити за часом, а які збільшити й для чого саме.

2. Розподіл часу всередині окремих структурних елементів уроку.

Наприклад, при аналізі вивчення нового матеріалу необхідно визначити:

- скільки часу в цілому було приділено на освоєння нового матеріалу;
- у який час (на початку, всередині, наприкінці уроку) це відбувалося;
- як при цьому проводилася підготовка до сприйняття нового матеріалу, його подача, закріплення, застосування;
- наскільки раціонально використано час, відведений на вивчення нового матеріалу, на опитування, як при цьому була організована самостійна робота класу;
- скільки часу при поясненні нового матеріалу говорив учитель, наскільки доцільно було витрачено цей час.

Аналогічно аналізується час здійснення таких елементів уроку, як опитування учнів, перевірка домашнього завдання

Комплексний аналіз уроку

Зміст комплексного аналізу уроку може бути різним, але традиційно виділяються такі його *напрямки*:

1. Аналіз виконуваних учителем завдань:

- як урахуються й відображають принципи навчання в змісті й методиці роботи вчителя;
- наскільки повно досягнуте дидактичне й виховне завдання уроку;
- якою мірою активізувалася пізнавальна діяльність школярів на різних етапах уроку;
- що стимулювало відповідальне ставлення учнів до навчальної праці;
- наскільки об'єктивно оцінювалися знання, уміння, навички;
- як здійснювався зв'язок теорії із практикою;
- наскільки вдало сполучалися зміст і методи навчання;
- чи застосовувалися на уроці технічні засоби;
- що робив учитель для обліку вікових і індивідуальних особливостей, можливостей і здатностей школярів.

2. Аналіз виховного впливу уроку:

- як знання допомогли осмислити й оцінити явища соціальної дійсності, події у житті країни, міста, класу;
- що на уроці сприяло вихованню учнів (естетичному, розумовому, трудовому, фізичному) і профорієнтації;
- які були стосунки між учнями, між учителем і учнями.

3. Аналіз педагогічних можливостей і особливостей діяльності вчителя.

Яким чином виявилися здібності, особливості діяльності вчителя:

- педагогічна етика;
- зовнішній вигляд;
- уміння «бачити» клас, активізувати й мотивувати працю учнів;
- визначити типові помилки в роботі школярів і усувати їх;
- оцінювати результати своєї праці й підсумки роботи школярів;
- уміння швидко корегувати хід уроку.

4. Аналіз діяльності учнів на уроці:

- урахування учителем вихованості й навченості школярів, результатів попередніх занять;
- працездатність учнів на уроці (уміння мислити, працювати самостійно, надавати допомогу товаришеві, допитливість, стійкість інтересів);
- розвиток мови учнів;
- уміння школярів застосувати теорію на практиці.

Орієнтовний план аналізу уроку

1. Тип і структура уроку.
2. Організація окремих складових структури уроку.
3. Принципи навчання. Методи, прийоми і засоби навчання.
4. Навчально-матеріальне забезпечення та технічне оснащення уроку.
5. Використання часу на уроці.

6. Дотримання санітарно-гігієнічних норм.
7. Виховання на уроці.
8. Морально-психологічна атмосфера.
9. Поведінка вчителя.
10. Поведінка учнів.
11. Результати уроку.

Зразкові питання для самоаналізу уроку

1. Чи була досягнута мета уроку?
2. Як були використані виховні можливості навчального матеріалу з метою всебічного розвитку учнів?
3. Чи всі учні працювали на уроці і як вони працювали?
4. Як використовувався час уроку, чи мала місце втрата часу на уроці і що було її причиною?
5. Які знання засвоїли учні, які вміння закріпили?
6. Які були недоліки в ході уроку і чому?
7. Які зміни в структуру і зміст уроку вніс би практикант, якби його довелося повторити?

Найбільш характерні недоліки уроку

- Нехтування вчителем підготовкою плану проведення уроку.
- Не приділяється належна увага мотивації й інтересу учнів до уроку.
- Тема уроку не записується на дошці.
- Мета уроку не узгоджується в процесі обговорення з учнями, а задається самим вчителем.
- Не проводиться оперативна перевірка якості виконання учнями письмових завдань, підготовки до уроків.
- Час активної роботи учнів на уроці набагато менший за час активного пояснення вчителя.
- Мовчання більшості учнів на уроці.
- Відсутня диференціація навчання на різних етапах уроку.
- Учні на уроці пасивні.
- Робота з обмеженим колом школярів.
- Відповіді учнів на запитання вчителя в основному мають репродуктивний, відтворюючий характер. Характер навчальних завдань репродуктивний за алгоритмом.
- Вчитель виступає репродуктором навчання.
- Мало уваги приділяється виділенню основного, найбільш суттєвого із змісту вивченого матеріалу та його багаторазовому повторенню.
- Не приділяється достатньої уваги підготовці учнів до тематичного оцінювання.
- Панує напруженість, страх.
- Нераціонально використовується час уроку.
- Домашнє завдання не записано на дошці, задане після дзвінка, недиференційоване, значно перевищує обсяг роботи, виконаної на уроці.
- Невчасно завершується урок.
- Невміння якісно побудувати урок.

- Зосередження уваги лише на учневі, який відповідає.
- Неувага до відповіді учня, втручання у відповідь.
- Гостра реакція на будь-які відхилення у поведінці учнів на уроці.
- «Загравання» з учнями, намагання сподобатись, невміння знайти правильний тон.
- Невміння спрямувати навчання та виховання на колектив учнів.
- Погрози, грубі зауваження як основні засоби впливу на учнів.
- Невизначеність мови.
- Невміння поставити акцент на найголовніше.

Загальні відомості про урок

Дата проведення	Клас	Предмет	Кількість учнів		Відсоток присутніх учнів
			за списком	присутні	
Тема уроку					

Оцінка складових компонентів уроку

Компоненти уроку	Зміст аналізу	Оцінка
1	Санітарно-гігієнічні норми: <ul style="list-style-type: none"> • чистота; • освітленість; • порядок; • провітрення. 	
2	Готовність до уроку: <ul style="list-style-type: none"> • устаткування, прилади; • матеріали, сировина; • дошка; • учні (щоденники, ручки, зошити). 	
3	Структура уроку: <ul style="list-style-type: none"> • організаційний момент; • перевірка виконання домашнього завдання; • виклад нового матеріалу; • закріплення отриманих знань; • повідомлення домашнього завдання 	
Компоненти уроку	Зміст аналізу	Оцінка
4	Зміст уроку: <ul style="list-style-type: none"> • відповідає програмі; • пов'язаний із сучасним життям; • здійснює міжпредметні зв'язки; • сприяє розвитку інтелектуальних здібностей; • сприяє розвитку моральних і естетичних почуттів; • включає використання вчителем дидактичного 	

	матеріалу й устаткування кабінету	
5	Форма проведення уроку: <ul style="list-style-type: none"> • урок-бесіда; • урок-розповідь; • урок-пояснення; • урок-лекція; • інша форма 	
6	Методи роботи з учнями: <ul style="list-style-type: none"> • відповідають змісту матеріалу; цілям і віковим особливостям учнів; • сприяють розвитку спостережливості й логічності мислення; • учать самостійно працювати із книгою або додатковою літературою; • дозволяють учням використати в роботі ТЗН і дидактичний матеріал; • учитель застосовує спосіб індивідуалізації й диференціації завдань для учнів залежно від їхніх особистісних особливостей 	
7	Діяльність учнів: <ul style="list-style-type: none"> • скільки учнів беруть активну участь у роботі на уроці; • як здійснюється мотивація протягом усього уроку; • ставлення учнів до вчителя 	
8	Психологічна підготовка вчителя: <ul style="list-style-type: none"> • уміння володіти класом; • стиль і тон спілкування; • педагогічний такт; • спостережливість, спритність, емоційний підйом; • зовнішній вигляд, культура мови, поза, міміка, жестикуляція 	

Зразковий алгоритм аналізу традиційного уроку

1. **Загальні відомості про урок:** дата, клас, устаткування, ТЗН.
2. **Організація уроку:** початок уроку, підготовленість класу до уроку, уміння вчителя мобілізувати увагу учнів на навчальну роботу, створення робочої обстановки в класі.
3. **Тема й основні завдання уроку:** доведення до учнів теми уроку, освітніх, виховних, розвиваючих завдань уроку.
4. **Організаційні сторони уроку:** структура уроку; відповідність структури уроку його змісту й цілям; взаємозв'язок етапів уроку, видів навчальної діяльності; доцільність розподілу часу на уроці; зайнятість учнів на уроці; сполучення колективних, групових і індивідуальних форм роботи.
5. **Зміст діяльності вчителя й учнів на уроці;** ефективність вико-ристання раніше набутих знань, умінь і навичок, виховання в процесі навчання, ефективність використання життєвого досвіду школярів з метою розвитку в них пізнавальної активності, самостійності.
6. **Відповідність застосованих методів вивчення нового матеріалу цілям, змісту уроку,** а також віковим особливостям учнів.
7. **Роль і місце самостійної роботи на уроці:** місце підручника, вико-ристання наочності, характер питань і завдань.
8. **Психологічні основи уроку:** розвиток уваги, пам'яті, мислення уяви, активності, сприйняття учнів; ритмічність уроку: чергування легкого матеріалу з важким, письмових видів діяльності з усними; навантаження протягом уроку.
9. **Доцільність дидактичних завдань, поставлених перед домашнім завданням:** наявність, обсяг, характер домашніх завдань.
10. **Індивідуальний підхід:** стиль роботи вчителя, педагогічний такт, кругозір, уміння триматися й керувати класом, оцінка знань і діяльності учнів на уроці, дотримання гігієнічних правил, умов підтримки працездатності учнів на уроці.
11. **Висновки й пропозиції.**

Зразок оформлення титульної сторінки аналізу уроків

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

АНАЛІЗ УРОКІВ,

проведених класоводом _____,
ПІБ класовода
учителями _____
ПІБ вчителів класу
у _____ класі ЗЗСО № _____ м. _____,
з _____ по _____ 20__ року

Підготував/ла _____
ПІБ практиканта

Орієнтовний зразок оформлення аналізу уроку

Дата проведення уроку _____ *Клас* _____

Кількість учнів класу за списком _____ *Кількість учнів класу на уроці* _____

ПІБ вчителя, який проводить урок _____

Предмет _____

Тема уроку _____

Мета уроку: _____

Тип уроку: _____

Обладнання: _____

<i>№ з/п</i>	<i>Що оцінюється</i>	<i>Бали</i>
<i>1. Оцінка основних особистісних якостей вчителя на уроці</i>		
1.1.	Знання предмета і загальна ерудиція вчителя в цілому	
1.2.	Рівень педагогічної та методичної майстерності	
1.3.	Культура мовлення, темп, дикція, інтенсивність, емоційність, загальна і фахова підготовка	
1.4.	Рівень тактовності і демократичності взаємин з учнями	
1.5.	Зовнішній вигляд вчителя, міміка, жести, культура поведінки	
<i>2. Оцінка основних характеристик учнів на уроці</i>		
2.1.	Ступінь пізнавальної активності, творчості і самостійності	
2.2.	Рівень загальних навчальних і спеціальних умінь та навичок	

2.3.	Наявність і ефективність колективних (групових) форм роботи	
2.4.	Рівень дисциплінованості, організованості та зацікавленості	
3. Оцінка змісту діяльності вчителя та учнів на уроці		
3.1.	Науковість, доступність і посиленість досліджуваного матеріалу	
3.2.	Актуальність і зв'язок із життям	
3.3.	Ступінь новизни, проблемності і привабливості навчального матеріалу, здобутого учнями	
3.4.	Оптимальність обсягу запропонованого для засвоєння матеріалу на уроці та обсягу д/з	
4. Оцінка ефективності способів діяльності вчителя та учнів на уроці		
4.1.	Раціональність та ефективність використання часу уроку, оптимальність його темпу	
4.2.	Чергування й зміни видів діяльності	
4.3.	Ступінь доцільності та ефективності використання наочності, ТЗН	
4.4.	Ступінь доцільності та використання інноваційних методів роботи	
4.5.	Ступінь раціональності та ефективності використовуваних методів і організаційних форм роботи	
4.6.	Наявність зворотного зв'язку з усіма учнями в ході уроку	
4.7.	Ефективність контролю за роботою учнів і рівень вимог, на якому проведено оцінку знань, умінь і навичок	
4.8.	Ступінь естетичного впливу уроку на учнів	
4.9.	Дотримання правил охорони праці й техніки безпеки вчителем і учнями на уроці	
5. Оцінка мети і результатів проведеного уроку		
5.1.	Ступінь досягнення навчальної мети уроку	
5.2.	Ступінь досягнення розвивальної мети уроку	
5.3.	Ступінь досягнення виховної мети уроку	

3 б. – реалізовано повністю

1 б. – реалізовано в меншій мірі

2 б. – реалізовано в більшій мірі

0 б. – не реалізовано зовсім

Які особистісні якості, тенденції, принципи, форми, методи, прийоми, засоби навчання у діяльності вчителя на уроці стали для Вас цінними? Ви б хотіли перейняти, рекомендувати іншим студентам?

Проаналізувала

Підпис

ПІБ

Зразок оформлення титульної сторінки конспекту пробного уроку

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

КОНСПЕКТ ПРОБНОГО УРОКУ

з _____,

проведеного студентом/кою _____ курсу _____ групи
спеціальності 013 «Початкова освіта»

прізвище, ім'я, по батькові

у _____ класі ЗЗСО № _____ м. _____

« _____ » _____ 20__ року

Конспект затверджено:

Учитель: _____ / _____ /
Підпис ПІБ

*Керівник практики
від кафедри теорії та методик початкової освіти:*
_____ / _____ /
Підпис ПІБ

Оцінка: _____
(відмінно, добре, задовільно) Підпис учителя

Оцінка: _____
(бал відповідно до дисципліни) Підпис керівника практики від кафедри теорії та методик початкової освіти

Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів виховної роботи

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

МАТЕРІАЛИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ,

виконаної студентом / кою ____ курсу ____ групи
спеціальності 013 «Початкова освіта»

прізвище, ім'я, по батькові

у ____ класі ЗЗСО № ____ м. _____

з _____ по _____ 20__ року

Оцінка: _____
(у балах)

*Підпис керівника практики
від кафедри теорії та методик початкової освіти*

Зразок оформлення титульної сторінки конспекту виховного заходу

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

КОНСПЕКТ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ НА ТЕМУ

_____ ,

проведеного студентом / кою _____ курсу _____ групи
спеціальності 013 «Початкова освіта»

_____ *прізвище, ім'я, по батькові*

у _____ класі ЗЗСО № _____ м. _____

« _____ » _____ 20__ року

Конспект затверджено:

Учитель: _____ / _____ /
Підпис ПІБ

*Керівник практики
від кафедри теорії та методик
початкової освіти:*

_____ / _____
Підпис ПІБ

Оцінка: _____
(відмінно, добре, задовільно)

_____ *Підпис учителя*

Оцінка: _____
(у балах)

_____ *Підпис керівника практики від кафедри
теорії та методик початкової освіти*

Орієнтовний зразок оформлення конспекту виховного заходу

Мета (виховна, пізнавальна, розвивальна)

Форма проведення

Обладнання і наочність

Використана література

Зміст

I. Вступна частина: вступне слово вчителя, організація заходу, актуалізація теми заходу тощо.

II. Основна частина: виклад інформаційного матеріалу, запитання для обговорення, зміст завдань для групового та колективного виконання, конкурсні завдання.

III. Заключна частина: підведення підсумків, рекомендації і пропозиції учням.

*Орієнтовний зразок оформлення аналізу виховної години/
позакласного виховного заходу*

1. ЗЗСО, клас, вид роботи, тема проведеного заняття
2. Педагогічне обґрунтування теми (чому даний захід включений до плану виховної роботи, його відповідність віковим особливостям класу).
3. Мета й завдання проведеної роботи.
4. Організація підготовки учнів до даного заняття (участь дітей, наочне оформлення заняття, використання електронних освітніх засобів). Вплив підготовки до заняття на згуртованість учнів.
5. Зміст та методика проведення заняття:
 - ✓ відповідність змісту заняття поставленій меті;
 - ✓ пізнавальна й виховна цінність підбраного матеріалу;
 - ✓ емоційна насиченість, інтерес дітей до заняття, їхня активність;
 - ✓ прийоми і методи, використані на занятті, їхня відповідність віковим особливостям учнів. Рівню розвитку дітей даного класу;
 - ✓ зв'язок обговорюваних питань із проблемами класу і навколишнього середовища.
6. Особливість класовода/вихователя: переконаність, емоційність, контакт з учнями, знання моральних якостей, вчинків своїх учнів і їхньої мотивації.
7. Педагогічна цінність проведеного заняття, його значення для наступного розвитку колективу і окремих вихованців, для удосконалення відносин в колективі (зауваження і пропозиції).

*Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів
науково-дослідницької роботи*

**Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти**

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ,

виконаної студентом / кою _____ курсу _____ групи
спеціальності 013 Початкова освіта

прізвище, ім'я, по батькові

у _____ класі ЗЗСО № _____ м. _____

з _____ по _____ 20__ року

Оцінка: _____

(у балах)

Підпис керівника практики

від кафедри теорії та методик початкової освіти

Орієнтовний зразок оформлення опису професійної діяльності вчителя

ПЛАН ОПИСУ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

1. Прізвище, ім'я, по батькові.
2. Заклад загальної середньої освіти.
3. Спеціальність.
4. Кваліфікація.
5. Кваліфікаційна категорія.
6. Стаж роботи за спеціальністю.
7. Офіційні нагороди (звання, нагрудні знаки, медалі, ордени).
8. Офіційні документи (дипломи, атестати, грамоти, гранти, сертифікати тощо).
9. Дані про підвищення кваліфікації.
10. Науково-методична робота вчителя (тема, над якою працює).
11. Узагальнення та поширення вчителем свого педагогічного досвіду (форми поширення).
12. Наявність своїх методичних розробок, публікацій, проектів, програм тощо (теми робіт, форми, місце поширення, дата напрацювання).
13. Участь у конкурсах (назва конкурсу, дата проведення, форма участі, результат).
14. Участь в інноваційній діяльності (форма участі, рівень, зміст роботи, термін участі, результативність).
15. Упровадження інноваційних технологій (назва технології, де упроваджується, термін і форми упровадження, результативність).
16. Навчально-матеріальна база (назва роздаткового, дидактичного матеріалу, виготовленого вчителем, дата виготовлення, де використовується, результат).
17. Характеристика якості освіти:
 - ✓ динаміка досягнень учнів (дата проведення контрольних робіт, зрізів знань, моніторингу якості освіти, клас, кількість учнів, результат);
 - ✓ участь в олімпіадах, конкурсах, МАН (рік проведення, назва заходу, рівень, кількість учнів, результативність);
 - ✓ організація позакласної роботи (рік проведення, назва заходу, рівень, кількість учнів, результативність).
18. Творчі матеріали.

Орієнтовний зразок оформлення опису передового педагогічного досвіду

ПЛАН ОПИСУ ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ

Передовий педагогічний досвід – педагогічний досвід, який відповідає сучасним досягненням педагогічної та суміжної із нею наук, виявляє високу педагогічну ефективність, позбавлений медичних та юридичних протипоказань, здатний до засвоєння у системі індивідуальної творчості педагога.

Передовий педагогічний досвід поділяють на новаторський і зразковий.

Новаторський – педагогічний досвід, загальнотеоретичні положення якого знайшли оригінальне втілення у педагогічній діяльності педагога-новатора, неповторна педагогічна система якого відзначається якісно новими елементами, або якісно новим поєднанням традиційних.

Зразковий – педагогічний досвід, який будучи усталеним у педагогічній практиці, нагромаджений сумлінними вчителями, педагогічна діяльність яких слугує зразком для колег.

1. Найменування досвіду, його адреса, автор.
2. Обґрунтування актуальності досвіду, його практична значущість для підвищення якості і результативності освітнього процесу:
 - в якій мірі даний досвід сприяє вирішенню завдань, поставлених перед початковою освітою;
 - які типові загальні недоліки в педагогічній діяльності допомагає подолати даний досвід.
3. Виявлення наукової основи досвіду: які наукові теорії, положення, розробки використовує вчитель для вдосконалення освітнього процесу.
4. Суть досвіду, технологія (система конкретних педагогічних ідей, організація, зміст, форми, прийоми, методи навчання, виховання тощо):
 - постановка мети і завдань даної педагогічної діяльності (проведення уроків, системи навчальної роботи, виховного заходу, виховної роботи в цілому тощо).
 - зміст навчальної і виховної роботи (характер доведень, фактів, прикладів, які сприяють глибокому засвоєнню учнями тих чи інших світоглядних і наукових ідей).
 - відповідність змісту поставленої меті і завданням;

- форми і методи навчальної і виховної роботи, їх оптимальний вибір у зв'язку із поставленою метою і завданнями, технологія їх застосування, способи діяльності вчителів і учнів;
 - організація освітнього процесу, способи включення у навчальну, трудову діяльність. Відповідність організації поставленим меті і завданням;
 - зв'язок одержаних результатів із поставленою метою, завданнями і способами діяльності педагога і учнів. Необхідно довести, що результати освітнього процесу в даному ЗЗСО, в даного вчителя чи групи вчителів безпосередньо залежать від досвіду який пропагується. Проводяться певні порівняльні показники навчальних досягнень учнів, вихованості тощо.
5. Визначення провідної ідеї досвіду та її значення для вдосконалення освітнього процесу (виділення головного, найбільш істотного в діяльності автора).
 6. Новизна досвіду (зміст, методи, форми, засоби, дидактичний матеріал тощо).
 7. Результативність і оптимальність.
 8. Умови і можливості застосування даного досвіду.
В кінці узагальнення досвіду повинен бути зроблений висновок про те, які результати даних педагогічних дій, чим вони відрізняються від результатів інших в тих же умовах.
Узагальнений матеріал завершується формулюванням загальних висновків і рекомендацій, ілюструється необхідними додатками.

Вимоги до змісту та технічного оформлення тексту тез

**ЗМІСТ
ТА ТЕХНІЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТУ ТЕЗ**

У тексті, що подається до друку, має подаватися наукова проблема та короткий опис результатів дослідження здобувача вищої освіти.

Технічні параметри:

1. Ім'я файлу подавати транслітерацією як прізвище автора, наприклад, Petrenko.

2. Структура тез:

•Перший рядок – **ім'я та ПРІЗВИЩЕ** автора (вирівнювання по правій стороні) (вирівнювання по правій стороні);

•Другий рядок – факультет та курс здобувача вищої освіти (вирівнювання по правій стороні);

•Третій рядок – **ім'я та ПРІЗВИЩЕ** наукового керівника (вирівнювання по правій стороні);

•Четвертий рядок – вчене звання, науковий ступінь наукового керівника (вирівнювання по правій стороні);

•Наступний рядок – **НАЗВА СТАТТІ** (по центру);

•З наступного рядка – текст тез (вирівнювання по ширині).

•В кінці тексту – СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ (оформлення відповідно до Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»).

3. Обсяг тез – до 4 сторінок формату А4. Шрифт Times New Roman 14 пт. Стиль «Звичайний»; інтервал 1,5; абзацний відступ – 0,75 см.; вирівнювання – по ширині. Розміри полів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

4. Граничні розміри таблиць та малюнків у тексті (104x170) мм², назву таблиці розміщувати над таблицею. Мінімальний розмір шрифту таблиць – 8 пт. Малюнки виконуються по можливості векторною графікою. Сканування малюнків виконується з роздільною здатністю 300 dpi і зберігається у форматі TIF (IBMPC). Підпис розміщувати під малюнком з позначенням «Рис.». Формули набирати у *Math Type* або *Microsoft Equation 3.0*.

У тексті не допускається вирівнювання пропусками (для цього використовуються параметри абзацу, положення символів табулювання). У тексті використовується дефіс "-", який не відділяється пропусками, тире "—" (alt+0151) та мінус "-" (alt+0150), які відділяються з обох сторін пропусками.

Посилання на використані джерела в тексті робляться за зразком: [2, с. 364-367; 5, с. 127; 7-9; 12], де перше число – номер джерела в списку використаних джерел, число після коми – номер сторінки (діапазон сторінок задається через дефіс), декілька джерел відділяються крапкою з комою або дефісом. Зноски допускаються лише для коментарів у тексті.

*Орієнтовний зразок оформлення матеріалів тез
до збірника «Наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка»*

УДК 373.3.016:908(477)

Ольга БЛИНДУ,

здобувачка Зкурсу спеціальності Початкова освіта

Науковий керівник – Людмила МОСКОВЧУК,

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти

**ОЗНАЙОМЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗІ БДЖІЛЬНИЦТВОМ
НА ГУРТКОВИХ ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНОЗНАВСТВА**

Текст тез (до 4 сторінок)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ (взірець)

1. Бджільництво: запитання та відповіді. Київ : УААН, 2003. С. 5.
2. Борт Роземари. Лікувальна сила меду, прополісу, пилку та інших продуктів бджільництва. Київ, 2015. С. 25.
3. Зуй В. Петро Іванович Прокопович і його школа. *Пасіка*. Київ, 1995. № 7. С. 23 .
4. Інститут бджільництва ім. П. І. Прокоповича. Доступно: <http://prokorovuch.org.ua/desc.htm> (дата звернення: 26.10.2022).
5. Мегедь А. Г., Поліщук В. П. Бджільництво. Київ : Вища шк. 1987. С. 5-6.
6. Петровський О. М. Моделювання форм організації вільного часу особистості як умова розвитку культури в Україні : навчальний посібник. Київ, 2018. С. 146.
7. Про бджільництво : Закон України від 22 лют. 2000 р. № 1492-III. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1492-14#Text> (дата звернення: 27.10.2022).
8. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти: 1-2 кл. Київ : ТД «Освіта-Центр», 2018. С. 220.

Якщо у посиланні вказуються номери сторінок, то у відповідному джерелі списку використаних джерел сторінки не вказуються.

**Організація та проведення
навчальних і виробничих практик**
для підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальності 013 Початкова освіта
за освітньо-професійною програмою Початкова освіта
в умовах карантину та воєнного стану

Організація та проведення навчальних та виробничих практик для підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою Початкова освіта в умовах карантину відбувається відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 09 грудня 2020 року №1236 «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширення на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2», **Положення про дистанційне навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка, затвердженого** вченою радою К-ПНУ (протокол № 8 від 28 серпня 2020 р.), Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в **Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка (зі змінами), Додатку 5 до Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти К-ПНУ ім. Івана Огієнка, затвердженого** вченою радою (нова редакція, протокол № 10 від 30 серпня 2021 р.), відповідних листів та рекомендацій МОНУ та інших нормативно-правових актів у галузі освіти.

Задля забезпечення належного проходження навчальних і виробничих практик здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта в умовах карантину і воєнного стану дистанційна комунікація здійснюється через платформи/сервіси MOODLE, Google Meet, Zoom, електронну пошту, месенджери (Viber, Telegram та ін.), відеоконференції (Ms Teams, Zoom, Google Meet, Skype та ін.), форуми, чати тощо.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- бути присутнім на настановній та підсумковій онлайн-конференціях;
- виходити на зв'язок із керівником практики під час консультацій, які проводяться за допомогою обраного сервісу відеозв'язку;
- виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;
- здійснювати фото- або відео фіксацію етапів виконання завдань практики;

- надсилати виконані завдання з практики в електронну систему MOODLE в установлений керівником час;
- чітко дотримуватись графіку та формату спілкування з керівником практики;
- своєчасно надати керівнику практики звітну документацію та захистити звіт з практики.

Керівник практики від кафедри теорії та методик початкової освіти зобов'язаний:

- систематично консультувати здобувачів вищої освіти щодо виконання всіх завдань практики за допомогою обраного сервісу;
- забезпечити здобувачів вищої освіти відповідними інструктивно-методичними матеріалами для проходження практики, розмістивши їх на електронній платформі MOODLE.

Виконання усіх завдань практики здійснюється за технологіями дистанційного навчання, зокрема:

1. Виконання навчальної та виховної роботи: аналіз дистанційних уроків, виховних заходів класовода відповідного класу згідно розкладу (*орієнтовний зразок аналізу уроку дистанційного навчання див. Додаток Г.7*), підготовка і проведення пробних, залікових уроків, виховних годин/заходів у режимі он-лайн.
2. Виконання методичної та науково-дослідницької роботи: комунікація з керівником практики від ЗЗСО через узгоджену платформу.
3. Коригуванню підлягає орієнтовна кількість проаналізованих і проведених пробних і залікових уроків у залежності від особливостей роботи за технологіями дистанційного навчання класовода відповідного класу ЗЗСО з обов'язковим узгодженням з керівником практики від кафедри теорії та методик початкової освіти.

**Орієнтовний зразок
аналізу уроку дистанційного навчання**

Карта аналізу дистанційного уроку		
ПІП учителя		
Дата		
Предмет		
Клас		
Тема уроку		
Тип уроку		
Вид дистанційного уроку	<i>н-д конференція</i>	
Режим дистанційного уроку	<i>Онлайн</i>	
Шкала балів і формула розрахунку оцінки	<p><i>2 бали</i> — критерій реалізований у повному обсязі <i>1 бал</i> — є резерв, критерій реалізовано частково <i>0 балів</i> — критерій не реалізовано Якість уроку = (сума балів × 100%)/40</p>	
Компетенції вчителя	Критерії оцінювання уроку	Бал
Предметно-методична	Учитель чітко сформулював мету й завдання уроку	
	Зміст уроку відповідає дидактичним принципам	
	Зміст уроку відповідає програмі, а також меті й завданням, які вчитель поставив	
	Види пізнавальної діяльності учнів на уроці різноманітні	
	Педагогічні технології враховують специфіку дистанційної форми навчання, а також оптимальні прийоми зворотного зв'язку	
	Методичні матеріали, які учитель створив або дібрав до уроку, відповідають вимогам до оформлення електронних засобів навчання	
	Засоби навчання розвивають особистість учня	
	Завдання, які вчитель пропонує учням виконати, розвивають універсальні навчальні дії	

	Цифрові освітні ресурси на уроці доречні й ефективні	
	Програмні продукти, які вчитель обрав для уроку, дають йому змогу взаємодіяти з учнями; продукти відповідають режиму дистанційного уроку	
	Структура уроку відповідає особливостям дистанційного навчання	
Психолого-педагогічна	Учитель розвиває мотивацію учнів вивчати навчальний предмет	
	Урок побудований з урахуванням вікових та психологічних особливостей учнів	
	Підхід до навчання диференційований, психолого-педагогічна підтримка учнів індивідуальна	
Валеологічна	Здоров'язбережувальні технології під час уроку	
Комунікативна	Стиль і форма педагогічної взаємодії на уроці	
	Учитель враховує дистанційну ізолюваність учнів	
Управлінська	Керування навчальною діяльністю учнів: організація контролю знань і перевірки домашніх завдань, досягнення мети і завдань уроку	
	Розвиток в учнів навичок самостійної роботи	
	Тайм-менеджмент уроку	
Додатковий коментар до уроку	<i>Н-д, учитель провів методично правильний урок. Недостатньо володіє функціоналом платформи Zoom. Це сповільнює роботу на уроці</i>	
Результативність уроку	Сума балів	
	Відсоток якості уроку	
	Рівні якості дистанційного уроку 100—85% — високий рівень 84—60% — достатній рівень 59—50% — критичний рівень 49% і менше — недопустимий рівень	